

Strategija Međunarodne organizacije rada

Socijalna sigurnost za sve

Utvrđivanje minimuma socijalne zaštite
i izgradnja sveobuhvatnih sustava socijalne sigurnosti

KRATKI PREGLED

Copyright © Međunarodna organizacija rada 2013
Prvo izdanje 2013

Izdanja Međunarodne organizacije rada zaštićena su autorskim pravom temeljem Protokola 2 Univerzalne konvencije o autorskom pravu. Ipak, mogu se bez odobrenja reproducirati kratki izvadci iz njih, pod uvjetom da se navede izvor. Za prava reproduciranja ili prevođenja, zahtjev se treba podnijeti Uredu za izdanja Međunarodnog ureda rada: Publications Bureau (Rights and Permissions), International Labour Office, CH-1211 Geneva 22, Switzerland ili elektronskom poštom: pubdroit@ilo.org. Međunarodni ured rada pozdravlja takve zahtjeve.

Knjižnice, institucije i drugi korisnici koji su registrirani unutar organizacija za zaštitu autorskih prava, mogu sačinjavati fotokopije u skladu s licencama koje su im u tu svrhu izdane.

Posjetite www.ifrro.org za informacije o organizaciji za prava reproduciranja u vašoj zemlji. Posjetite www.ifrro.org kako biste pronašli organizaciju za zaštitu autorskih prava u svojoj zemlji.

Strategija Međunarodne organizacije rada: socijalna zaštita za sve: utvrđivanje minimuma socijalne zaštite i izgradnja sveobuhvatnih sustava socijalne sigurnosti / Međunarodna organizacija rada, Tim za tehničku potporu dostojanstvenom radu za Središnju i Istočnu Europu. – Budimpešta: MOR, 2013

ISBN 978-92-2-827531-5

ISBN 978-92-2-827532-2 (web pdf)

International Labour Organization; ILO DWT and Country Office for Central and Eastern Europe

Also available in English: The strategy of the International Labour Organization. Social security for all: building social protection floors and comprehensive social security systems – Geneva: ILO, 2012
(ISBN 978-92-2-126746-1; 978-92-2-126747-8 (web pdf))

Aussi disponible en français : La sécurité sociale pour tous : la stratégie de l'Organisation internationale du Travail : mettre en place des socles de protection sociale et des systèmes complets de sécurité sociale – Genève : BIT, 2012
(ISBN 978-92-2-226746-0; 978-92-2-226747-7 (web pdf))

También disponible en español: La estrategia de la Organización Internacional del Trabajo: seguridad social para todos: establecimiento de pisos de protección social y de sistemas integrales de seguridad social – Ginebra: OIT, 2012
(ISBN 978-92-2-326746-9; 978-92-2-326747-6 (web pdf))

social security / social protection / medical care / guaranteed income / family benefit / old age benefit / ILO Convention / ILO Recommendation / ILO Resolution / comment

02.03.1

ILO Cataloguing in Publication Data

Nazivi koji se koriste u izdanjima MOR-a usklađeni su sa praksom Ujedinjenih naroda i sadržaj koji je u njima predstavljen, ne znači izražavanje bilo kakvog mišljenja Međunarodne organizacije rada po pitanju pravnog statusa neke zemlje, područja, teritorija ili njezine vlasti, ili vezano uz razgraničavanje njezinih granica. Odgovornost za mišljenja izražena u potpisanim člancima, studijama i drugim priložima snose isključivo njihovi autori, a izdanje ne predstavlja pružanje potpore Međunarodne organizacije rada mišljenjima koja su u njima izražena.

Navođenje imena tvrtki i komercijalnih proizvoda i procesa ne znači pružanje potpore Međunarodne organizacije rada, a nespominjanje određenih tvrtki, komercijalnih proizvoda ili procesa nije znak neodobravanja.

Izdanja MOR-a i elektronički proizvodi mogu se nabaviti putem velikih knjižara ili lokalnih ureda MOR-a u mnogo zemalja, ili izravno od ILO Publications International Labour Office, CH-1211 Geneva 22, Switzerland. Katalozi ili spiskovi novih izdanja mogu se dobiti besplatno na gore navedenoj adresi, ili putem e-maila: pubvente@ilo.org

Posjetite naš web-site: www.ilo.org/publns

Sadržaj

	<i>Page</i>
<i>Predgovor</i>	v
<i>Izjave zahvalnosti</i>	vii
<i>Napomena urednika</i>	vii
Uvod	1
I Odluka i zaključci dugogodišnje rasprave o socijalnoj zaštiti (socijalnoj sigurnosti)	11
II Preporuka o nacionalnom minimumu socijalne zaštite, 2012. (broj 202)	31
III Odluka o naporima koje treba uložiti da bi minimum socijalne zaštite postao nacionalna realnost diljem svijeta.....	41
<i>Reference</i>	43
<i>Dodatak</i>	45
Konvencija o najnižim standardima socijalne sigurnosti, 1952. (br. 102)	45

Predgovor

Ovaj dokument predstavlja Strategiju socijalne sigurnosti Međunarodne organizacije rada prema dogovoru postignutom konsenzusom vlada i organizacija radnika i poslodavaca 185 zemalja članica.

Socijalna sigurnost za sve: Utvrđivanje minimuma socijalne zaštite i izgradnja sveobuhvatnih sustava socijalne sigurnosti je rezultat desetljetnog istraživanja, ekonomskih, financijskih i studija iz područja sigurnosti, pravnih analiza, tripartitnih konzultacija na svjetskoj, regionalnoj i nacionalnoj razini, konzultacija i suradnje s bliskim organizacijama u sustavu Ujedinjenih naroda, razgovora s međunarodnim financijskim institucijama kao i s velikim brojem organizacija civilnoga društva i, prije svega, intenzivnih razgovora koji su se vodili tijekom Međunarodne konferencije rada, u tri navrata (2001., 2011. i 2012. godine).

Konzensus koji je rezultirao iz konzultacija i diskusija je naposljetku, u lipnju 2012. godine, objavljen u obliku novog međunarodnog standarda rada: Preporuka o minimumu socijalne zaštite, 2012 (broj 202). Dokumenta koja treba usvojiti donošenjem odluke na međunarodnoj, ili u ovom slučaju, na nacionalnoj razini, često izgube svoju oštricu, ali ovaj dokument predstavlja iznimku.

U kontekstu svjetske krize koju je obilježio nezapamćeni vrtlog nesigurnosti po pitanju politike, gospodarstva, okoliša i financija, Preporuka šalje jasnu poruku onima koji donose odluke i kreiraju politiku u svim dijelovima svijeta. Glavne poruke su sljedeće:

- Socijalna sigurnost je jedno od ljudskih prava koje vrijedi za sve i koje, neovisno gdje ljudi žive, im treba jamčiti barem osnovni minimum socijalne zaštite.
- Socijalna sigurnost predstavlja socijalnu i ekonomsku nužnost u borbi protiv siromaštva i izopćenosti iz društva, te za promicanje razvoja, jednakosti i jednakih mogućnosti za sve.
- Minimum socijalne zaštite je ekonomski dostupan i može se primijeniti, ispuniti i održavati bilo gdje, sukladno nacionalnim okolnostima.
- Minimum socijalne zaštite bi se trebalo sastojati od najmanje četiri jamstva iz područja socijalne sigurnosti: osnovne zdravstvene zaštite i osnovne sigurnosti prihoda u djetinjstvu, radno aktivnoj dobi i starosti za sve stanovnike i djecu.

- Sva društva bi također trebala razviti strategije za poboljšanje svoje razine socijalne sigurnosti prema standardima MOR-a u području socijalne sigurnosti, a sukladno razvoju i širenju vlastitog gospodarstva i financijskih mogućnosti.

U središtu ovih poruka je sljedeće mišljenje: nema opravdanja niti za jedno društvo koje odlaže uspostavu socijalne sigurnosti za svoje članove, a to se može uraditi u bilo kojoj fazi razvoja, čak i postupno. Sva društva se mogu razvijati uz poštivanje jednakosti.

Zemlje članice MOR-a, koje predstavljaju vlade, poslodavce i radnike, posvećene su ovoj strategiji. One su preuzele odgovornost za jačanje socijalne sigurnosti za svoje stanovništvo i za utvrđivanje nacionalnih minimuma socijalne zaštite, kao i, postupno, izgradnju sveobuhvatnih sustava socijalne sigurnosti.

Ova Preporuka predstavlja moćan doprinos Međunarodne organizacije rada postizanju Milenijskih ciljeva razvoja (MDG) i rasprave koja je uslijedila.

Smatrajući da zaključci sa 100. redovitog zasjedanja Međunarodne organizacije rada 2011. godine i prijedlog koji je usvojen na 101. redovitom zasjedanju Konferencije 2012. godine trebaju govoriti sami za sebe, mi ćemo samo dati jedan kratki uvod koji će čitatelja provesti kroz navedena dokumenta.

Konkonzus koji je postignut je izvanredan, a platforma za socijalnu zaštitu je dobila veliku potporu, što je vrlo ohrabrujuće. Međutim, koliko je važna sama strategija, toliko je važna i njezina provedba, a uspješna primjena će ovisiti o predanosti i aktivnosti mnogih, u nacionalnim okvirima i izvan njih. Ako bismo nakon jednog desetljeća mogli kazati da je strategija MOR-a prihvaćena i da su njezinom upotrebom stvorene pozitivne razlike u životima ljudi, moći ćemo reći da je uspjela. Preporučujem vam da je primijenite na pravi način.

Guy Ryder

Glavni ravnatelj Međunarodne organizacije rada

Izjave zahvalnosti

Ovaj dokument je proizvod rada i opredjeljenja stotina ljudi koji su pridonijeli osmišljavanju strategije u vladama, organizacijama poslodavaca i radnika, na akademskoj razini, u civilnim društvima i međunarodnim organizacijama, kao i u Međunarodnoj organizaciji rada. Nemoguće ih je sve spomenuti po imenu. Imena onih koji su kao članovi Povjerenstva za socijalnu sigurnost sudjelovali na 100. i 101. redovitom zasjedanju Međunarodne organizacije rada su navedena na kraju ovog dokumenta. Oni su donijeli konačnu odluku i usvojili strategiju i ovu Preporuku kao predstavnici svih onih koji su pridonijeli njezinom razvoju. Svima se zahvaljujemo.

Napomena urednika

Ova publikacija je prijevod istoimenog izdanja MOR-a. Ipak, ovaj kratki pregled ne uključuje dva dodatka i reference relevantnih publikacija navedene u izvornom izdanju, ali je zato dopunjen Konvencijom MOR-a o najnižim standardima socijalne sigurnosti iz 1952. godine (broj 102).

Uvod

Međunarodna organizacija rada (MOR) je u Odlukama i Zaključcima¹ usvojenim na Međunarodnoj konferenciji rada², u sklopu 100. redovitog zasjedanja MOR-a u lipnju 2011. godine, usvojila strategiju za odgovor izazovu proširenja opsega socijalne sigurnosti i daljnjeg razvoja i održavanja sveobuhvatnih sustava socijalne sigurnosti. Na temelju pretpostavke da je socijalna sigurnost jedno od ljudskih prava, kao i društvena i ekonomska potreba, na Konferenciji je ustanovljeno da je prevladavanje nedostataka u sustavu socijalne sigurnosti od ključnog značaja za pravičan gospodarski rast, društveni sklad i osiguravanje zaposlenja za sve žene i muškarce. Sukladno tome i imajući u vidu izgradnju sveobuhvatnih sustava socijalne sigurnosti sudionici su pozvali na proširenje obuhvata socijalne sigurnosti primjenom dvodimenzionalnog pristupa.

Na svom 101. redovito zasjedanju, u lipnju 2012. godine, Konferencija je usvojila novi standard međunarodne socijalne sigurnosti, Preporuku o minimumu socijalne zaštite, 2012. (broj 202)³, koja dopunjuje strategiju MOR-a o socijalnoj sigurnosti. Ova preporuka dopunjuje postojeće standarde MOR-a o socijalnoj sigurnosti i predstavlja "fleksibilan, ali smislen vodič za države članice na putu utvrđivanja minimuma socijalne zaštite u sklopu sveobuhvatnih sustava socijalne sigurnosti "skrojenih" prema nacionalnim okolnostima i određenoj razini razvoja".⁴

Dvodimenzionalna strategija MOR-a nudi jasne savjete glede budućeg razvoja socijalne sigurnosti u zemljama koje se nalaze u različitim fazama razvoja. Učinkovite nacionalne strategije za proširivanje socijalne sigurnosti koje bi sukladno okolnostima u određenoj zemlji trebale imati za cilj postizanje univerzalne zaštite stanovništva tako što bi se zajamčila barem minimalna sigurnost po pitanju zarada i pristup osnovnoj razini zdravstvene zaštite (horizontalna dimenzija), kao i postupno jamčenje viših razina zaštite koje propisuju suvremeni standardi MOR-a o socijalnoj sigurnosti (vertikalna dimenzija). U skladu s nacionalnim prioritetima, resursima i okolnostima, takve dvodimenzionalne strategije trebaju imati za cilj građenje i održavanje sveobuhvatnih i adekvatnih sustava socijalne sigurnosti.

I odluka i zaključci, kao i Preporuka, odnose se na strategiju i institucionalni kontekst socijalne sigurnosti, ulogu socijalne sigurnosti i potrebu za njom, strategiju za proširenje obuhvata socijalne sigurnosti, dostupnost i financiranje socijalne sigurnosti, upravljanje socijalnom sigurnošću i ulogu

standarda MOR-a o socijalnoj sigurnosti. Ovi dokumenti također naglašavaju ulogu vlade i njezinih partnera u provedbi socijalne sigurnosti, napominjući da vlada ima primarnu odgovornost kada je riječ o omogućavanju učinkovitog pristupa socijalnoj sigurnosti svima, kao i da djelotvoran socijalni dijalog ima ključnu ulogu u formuliranju, primjeni i nadzoru strategija socijalne sigurnosti i osiguravanju dobrog upravljanja sustavima nacionalne socijalne sigurnosti. Mandat koji MOR ima za pružanje pomoći zemljama članicama u svim aspektima propisivanja i primjene nacionalnih strategija i politike socijalne sigurnosti se ovim dokumentima potvrđuje i dalje određuje.

Strateške smjernice MOR-a koje su ustanovljene u odluci i zaključcima iz 2011. godine, kao i u Preporuci, dalje unaprjeđuju novi koncenzus o socijalnoj sigurnosti koji je postignut na 89. zasjedanju Konferencije 2001.⁵ Ove smjernice unaprjeđuju tripartitni dogovor da se socijalna sigurnost proširi na sve kojima je potrebna, što je obuhvaćeno Filadelfijskom deklaracijom (1944) i dijelom Statuta MOR-a, a ponovno potvrđeno Deklaracijom MOR-a o socijalnoj pravdi za pravičnu globalizaciju (2008), pri čemu se u smjernicama naglašava neodvojivost, međusobna povezanost i uzajamna potpora zapošljavanja, socijalne zaštite, socijalnog dijaloga i prava na radnom mjestu, tj. četiri strateška cilja Agende dostojanstvenog rada.

Glede važnosti strateških smjernica koje je Konferencija dala u svezi s proširenjem socijalne sigurnosti, ovo izdanje sadrži, radi lakšeg snalaženja, odluku i zaključke usvojene 2011. godine (Dio I), kao i Preporuku broj 202 (Dio II) i Odluku koja se odnosi na nastojanja da utvrđivanje minimuma socijalne zaštite postane nacionalna realnost diljem svijeta (Dio III)⁶ – zadnja dva dokumenta su usvojena 2012. godine. Ovi tekstovi odražavaju globalni tripartitni koncenzus kojeg je postiglo 185 zemalja, članica MOR-a, po pitanju važnosti, uloge i naravi socijalne sigurnosti u okviru nacionalnog socijalnog i gospodarskog razvoja. Ova opća spoznaja se jasno odražava u govorima članova na 100. i 101. zasjedanju Konferencije, čiji se odlomci nalaze u Dodatku I*.

Strategija MOR-a za proširenje socijalne sigurnosti se razvija već godinama, potaknuta doprinosom članova i stručnjaka iz mnogih zemalja. Mnoge osobe različitih profila godinama daju svoj doprinos kroz razmjenu iskustava i mišljenja, zahvaljujući čemu je jasno da se radi o jednoj uravnoteženoj strategiji koja se uklapa u različite nacionalne kontekste i značajno mijenja živote ljudi diljem svijeta. U pokušaju da se oda priznanje ovim vrijednim doprinosima, u

* Ovaj dodatak je izostavljen pri izradi kratkog pregleda, vidjeti napomenu urednika.

** Ovaj dodatak je izostavljen pri izradi kratkog pregleda, vidjeti napomenu urednika

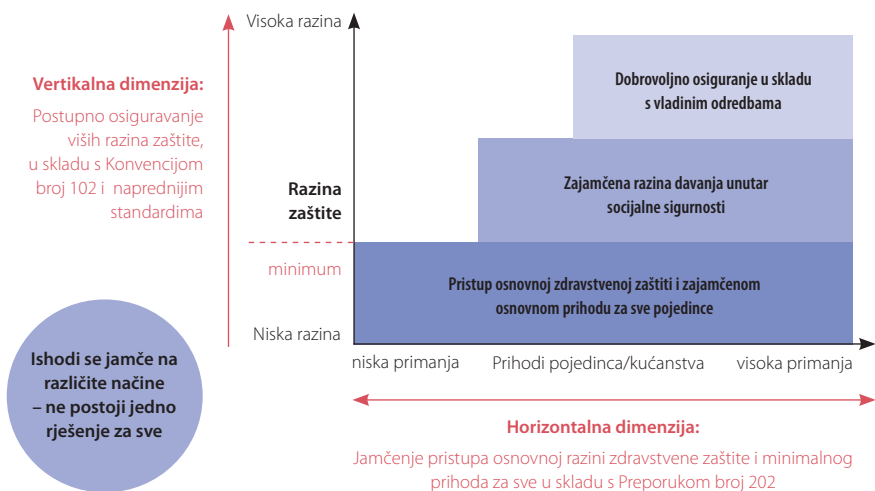
Dodatku II** ovog izdanja navode se imena predstavnika vlada, organizacija poslodavaca i radnika, eksperata, predstavnika međunarodnih organizacija i svih ostalih koji su dali doprinos ovom procesu na različite načine, uključujući i mnoge koji su, u raznim okolnostima, godinama vrijedno radili da socijalna sigurnost postane realnost za što veći broj ljudi.

Dvodimenzionalna strategija proširenja socijalne sigurnosti

Dvodimenzionalna strategija proširenja socijalne sigurnosti, definirana u odluci i zaključcima iz 2011. godine i dopunjena u Preporuci broj 202, sadrži sljedeće elemente⁷:

- uspostava i održavanje minimuma socijalne sigurnosti kao ključnog elementa za nacionalne sustave socijalne sigurnosti (*horizontalna dimenzija*)
- provedba strategije za proširenje socijalne sigurnosti koja postupno osigurava višu razinu socijalne sigurnosti za što veći broj ljudi, temeljem standarda socijalne sigurnosti MOR-a (*vertikalna dimenzija*).

Ova dvodimenzionalna strategija za proširenje socijalne sigurnosti treba imati za cilj izgradnju sveobuhvatnih sustava socijalne sigurnosti, koji bi bili u skladu s nacionalnim prioritetima, resursima i okolnostima. Može se predstaviti na sljedeći način:

Načela koja zemlje članice trebaju primjenjivati prilikom proširenja socijalne sigurnosti u horizontalnoj i vertikalnoj dimenziji utvrđeni su Preporukom broj 202⁸, u kojoj se ukupna i primarna odgovornost države izdvaja kao najvažnije načelo koje obuhvaća sva ostala načela.

Prva skupina načela odnosi se na okvir sustava socijalne sigurnosti i njegove čimbenike, definiranje ovlasti i pojedinih rješenja i stvaranje pravnoga okvira. Zaštita bi trebala biti univerzalna, temeljena na solidarnosti, kako bi se postigla društvena uključenost, čak i onih pojedinaca koji su dio neformalnog gospodarstva ("rad na crno"). Do takve univerzalne socijalne zaštite je moguće doći postupno, uključujući postavljanje ciljeva i vremenskih okvira. Ovakva zaštita treba počivati na nediskriminirajućim načelima, rodnoj jednakosti i poštivanju posebnih potreba. Pravo na davanja treba biti propisano nacionalnim zakonom i podržano učinkovitim i dostupnim žalbenim procedurama. Prava i dostojanstvo ljudi kojima je zajamčena socijalna sigurnost treba poštivati. Davanja trebaju biti adekvatna i predvidiva.

Druga skupina načela odnosi se na primjenu, financiranje, koordinaciju, nadgledanje i upravljanje sustavom socijalne sigurnosti. Prilikom utvrđivanja i primjene minimuma socijalne zaštite i strategija za proširenje socijalne sigurnosti zemlje članice bi trebale imati u vidu razne metode i pristupe, uključujući i one koje se tiču mehanizama financiranja i načina primjene sustava. Ove mjere se trebaju temeljiti na solidarnosti u financiranju uz ulaganje napora da se uspostavi optimalna ravnoteža odgovornosti i interesa onih koji financiraju sustav i onih koji su korisnici davanja iz socijalne sigurnosti. Istodobno, ove mjere trebaju osigurati:

- financijsku, fiskalnu i ekonomsku održivost koja podrazumijeva socijalnu pravdu i jednakost;
- transparentno, odgovorno i zdravo financijsko upravljanje i administraciju;
- usklađenost politike socijalne zaštite s društvenom, gospodarskom i politikom zapošljavanja;
- usklađenost institucija nadležnih za pružanje socijalne zaštite uz osiguravanje visokokvalitetnih javnih usluga, radi učinkovite primjene;
- redovito nadgledanje primjene kao i povremeno ocjenjivanje, i
- potpuno poštivanje kolektivnog pregovaranja i slobode udruživanja svih radnika, kao i tripartitno sudjelovanje svih repre-

zentativnih organizacija poslodavaca i radnika i konzultiranje sa svim ostalim relevantnim i reprezentativnim organizacijama kojima su obuhvaćeni oni na koje se to odnosi.

Horizontalna dimenzija: nacionalne platforme za socijalnu zaštitu

Horizontalna dimenzija strategije MOR-a se sastoji od „brze primjene nacionalnih minimuma socijalne zaštite, koji predstavljaju temeljna jamstva unutar socijalne sigurnosti, što znači da svatko tijekom svog života ima, u slučaju potrebe, pristup osnovnoj zdravstvenoj zaštiti i zajamčenu sigurnost prihoda, barem na definiranom nacionalnom minimumu”⁹.

Glede toga, Preporuka broj 202. propisuje da države članice trebaju utvrditi i održavati nacionalne minimume socijalne zaštite. Oni predstavljaju skup nacionalno definiranih osnovnih jamstava socijalne sigurnosti koja osiguravaju zaštitu, čiji je cilj sprječavanje ili ublažavanje siromaštva, ranjivosti i društvene isključenosti. Ova jamstva bi trebala značiti da će, barem na minimalnoj razini, svatko tijekom svog života imati, u slučaju potrebe, pristup osnovnoj zdravstvenoj zaštiti i da će mu osnovni prihodi biti zajamčeni. Sve to omogućava učinkovit pristup osnovnim robama i uslugama koje su kao takve propisane na nacionalnoj razini.

Nacionalni minimumi socijalne zaštite trebaju sadržavati barem sljedeća četiri jamstva koja se odnose na socijalnu sigurnost, a koja se definiraju kao obvezna na nacionalnoj razini¹⁰:

- (a) pristup osnovnoj zdravstvenoj zaštiti, uključujući slučaj majčinstva;
- (b) osnovnu sigurnost prihoda za djecu što podrazumijeva nabavku hrane, omogućavanje školovanja, pružanje njege i svih drugih nužnih proizvoda i usluga;
- (c) osnovnu sigurnost prihoda za radno aktivne osobe koje nisu u mogućnosti zaraditi dostatne prihode, osobito u slučaju bolesti, nezaposlenosti, roditeljnog dopusta i invalidnosti i
- (d) osnovnu sigurnost prihoda za starije osobe.

Ovakva jamstva se trebaju pružiti svim stanovnicima i svoj djeci, kako je propisano nacionalnim zakonima i drugim propisima, a u skladu s postojećim međunarodnim obvezama¹¹.

Preporuka broj 202. također nalaže da se osnovna jamstva u okviru socijalne sigurnosti trebaju propisati zakonom. Nacionalni zakoni i drugi propisi trebaju utvrditi opseg, uvjete i razinu davanja za realizaciju tih jamstava, kao i predvidjeti učinkovite i dostupne žalbene procedure.

Osnovna jamstva koja se odnose na socijalnu sigurnost trebaju biti dostupna kroz najučinkovitiju kombinaciju davanja i sustava, u nacionalnom kontekstu. Davanja mogu obuhvaćati davanja za djecu i obitelj, za slučaj bolesti, za slučaj majčinstva, za slučaj invalidnosti, obiteljske nadoknade (mirovine), za slučaj nezaposlenosti i za slučaj ozljede na radu, kao i bilo koja druga davanja u novcu ili naturi. Sustavi koji pružaju ovakva davanja mogu biti univerzalni sustav davanja, sustav socijalnog osiguranja, sustav socijalne pomoći, sustav negativnog oporezivanja prihoda, nacionalni sustav zapošljavanja i sustav potpore prilikom zapošljavanja.

Do nužnih financijskih sredstava se može doći različitim metodama kojima se aktiviraju nužni resursi za osiguravanje financijske, fiskalne i ekonomske održivosti nacionalnih minimuma socijalne zaštite, uzimajući u obzir mogućnosti doprinosa različitih populacionih skupina. Takve metode, pojedinačno ili u kombinaciji, mogu uključivati učinkovitu naplatu poreza i doprinosa, promjenu prioriteta u rashodima ili širu i dostatno progresivnu osnovicu za prikupljanje sredstava.

Vertikalna dimenzija: nacionalne strategije za proširenje socijalne sigurnosti

Naglašujući da se proces izgradnje sveobuhvatnih sustava socijalne sigurnosti ne može zaustaviti na najnižoj razini zaštite, članice MOR-a su se, 2011. godine, suglasile da primjenjuju "one strategije koje teže ka osiguravanju viših razina sigurnosti prihoda i pristupa zdravstvenoj zaštiti (uzimajući u obzir i nastojeći, prije svega, da se pridržavaju sustava davanja utvrđenog Konvencijom broj 102) što je moguće većem broju ljudi i što je prije moguće, a temeljeći se, prije svega, na strategijama čiji je cilj postupno uključivanje onih koji rade na crno u formalne gospodarske tokove."¹²

Preporuka broj 202 daje dodatne smjernice po pitanju formuliranja i provedbe strategija za proširenje nacionalne socijalne sigurnosti, temeljeći se na konzultacijama na nacionalnoj razini koje se ogledaju u učinkovitim socijalnim dijalozima i socijalnom sudjelovanju. Ove strategije, na prvom mjestu, trebaju identificirati i održavati minimum socijalne zaštite u nastoja-

njima da se osiguraju više razine zaštite što je moguće većem broju ljudi, u skladu s ekonomskim i financijskim mogućnostima zemalja članica i to što je prije moguće. Više razine zaštite mogu uključiti osiguravanje širokog raspona davanja, veću pojedinačnu pokrivenost i višu razinu davanja.

Prilikom izgradnje sveobuhvatnih sustava socijalne sigurnosti, cilj zemalja članica treba biti dostizanje obuhvata razine davanja propisanih Konvencijom broj 102 o socijalnoj sigurnosti (minimalni standardi) iz 1952., ili drugim konvencijama MOR-a i preporukama o socijalnoj zaštiti koji postavljaju više standarde.

Preporuka broj 202 također nudi smjernice u svezi s procesom koji države članice trebaju poštivati prilikom formuliranja i provedbe strategija za proširenje nacionalne socijalne sigurnosti. Na početku tog procesa treba utvrditi ciljeve koji odražavaju nacionalne prioritete, utvrditi postojanje propusta i prepreka u okviru zaštite, potruditi se da se poteškoće unutar sustava zaštite prevladaju na adekvatan način, definirati financijske potrebe i resurse, kao i vremenske okvire i ustanoviti redoslijed prikladnih strategija. Poseban naglasak se stavlja na podizanje svijesti stanovništva, između ostalog, pomoću socijalnog dijaloga.

Strategije za proširenje socijalne sigurnosti trebaju poduprijeti povećanje broja formalno zaposlenih i smanjenje broja neformalno zaposlenih, a treba ih i dopunjavati, uvijek kada je to moguće, aktivnim mjerama tržišta rada.

Prema sveobuhvatnim sustavima socijalne sigurnosti

Dvije dimenzije strategije socijalne sigurnosti MOR-a imaju za cilj izgradnju i održavanje sveobuhvatnih i prikladnih sustava socijalne sigurnosti koji su usklađeni s ciljevima nacionalne politike. Nužna je i usklađenost s drugim sektorskim politikama, jer se na taj način omogućava usklađenost strategija za proširenje socijalne sigurnosti s primjenom širih nacionalnih razvojnih planova u području gospodarstva i zaštite okoliša.

Ova strategija naglašava važnost nadgledanja napretka u primjeni minimuma socijalne zaštite na nacionalnoj razini i ispunjavanja ostalih ciljeva nacionalnih strategija za proširenje socijalne sigurnosti. To treba provoditi pomoću odgovarajućih mehanizama koji su definirani na nacionalnoj razini, uključujući i tripartitno sudjelovanje reprezentativnih udruga poslodavaca i radnika, kao i kroz konzultacije s ostalim relevantnim i reprezentativnim

udrugama osoba koje su obuhvaćene strategijom. Zemlje članice, također, trebaju redovito održavati konzultacije na temu napretka i planova za daljnje horizontalno i vertikalno proširenje socijalne sigurnosti. Preporuka broj 202 također ohrabruje države članice da razmjenjuju informacije, iskustva i stručna mišljenja, između sebe, kao i sa MOR-om. Primjenom ove Preporuke zemlje članice mogu zatražiti tehničku pomoć od MOR-a i drugih relevantnih međunarodnih organizacija sukladno mandatima tih organizacija.

Dvodimenzionalna strategija MOR-a otvara jedno novo poglavlje u socijalnoj zaštiti. Reafirmirajući ljudsko pravo na socijalnu zaštitu, ova strategija potvrđuje da je ovo pravo, skupa s promicanjem zaposlenosti, ekonomska i socijalna nužnost za razvoj i napredak. Ona prepoznaje važnost univerzalnosti zaštite, temeljene na društvenoj solidarnosti, s ciljem sprječavanja i smanjenja nezaposlenosti, nejednakosti, društvene isključenosti i nesigurnosti, promiče jednake mogućnosti i rodnu i rasnu jednakost i pruža potporu prijelazu iz neformalnih u formalne oblike zaposlenja. Ova strategija promatra socijalnu sigurnost kao način da se ljudi obuče kako bi se lakše prilagodili promjenama u gospodarstvu i na tržištu rada, a također prepoznaje da sustavi socijalne sigurnosti djeluju kao automatski socijalni i ekonomski stabilizatori koji pridonose poticanju ukupne tražnje u vrijeme krize i pružaju potporu prijelazu prema održivijem gospodarstvu. Strategija naglašava sveukupnu i primarnu odgovornost države sukladno nacionalnim prioritetima i uz učinkovitu upotrebu nacionalnih resursa, važnost pravnih ovlasti, učinkovito upravljanje i široki nacionalni konzultativni proces.

Svi ovi elementi su od ključne važnosti za omogućavanje dostojanstvenog života ljudi, korištenje prava na socijalnu sigurnost i unaprjeđenje društvene uključenosti i produktivnog gospodarstva.

Ova strategija predstavlja važan doprinos MOR-a globalnoj diskusiji o minimumu socijalne zaštite i o budućnosti socijalne sigurnosti u vrijeme kada krizom pogođeni svijet traga za novom ravnotežom između gospodarske i socijalne politike u cilju postizanja održivog razvoja.

1. MOR, 2011: Odluka i zaključci koji se odnose na dugogodišnju raspravu o socijalnoj zaštiti (socijalnoj sigurnosti), Međunarodna konferencija rada, 100. redovito zasjedanje, Ženeva, 2011, u Zborniku (Ženeva, 2011.), broj 24: Izvješće Povjerenstva za dugogodišnju raspravu o socijalnoj zaštiti, tiskan u Dijelu I ovog izdanja. Odluka i zaključci su usvojeni nakon diskusije o izvješću MOR-a *Socijalna sigurnost za socijalnu pravdu i pravičnu globalizaciju: Dugogodišnja rasprava o socijalnoj zaštiti (socijalnoj sigurnosti) u sklopu Deklaracije MOR-a o socijalnoj pravdi za pravičnu globalizaciju*, Izvješće br. VI, Međunarodna konferencija rada, 100. redovito zasjedanje, Ženeva, 2011.
2. Okupljajući predstavnike vlasti, poslodavaca i radnika svih 185 zemalja članica MOR-a, Međunarodna konferencija rada je organ MOR-a koji donosi odluku o općim strategijama organizacije, uspostavlja i usvaja međunarodne standarde koji se odnose na rad.
3. Preporuke koje se odnose na nacionalne minimume socijalne zaštite (Preporuke za utvrđivanje najnižih standarda socijalne zaštite, 2012. (broj 202). Dokument je usvojen sa 453 glasa za i jednim glasom protiv.
4. Odluke i zaključci koji se odnose na dugogodišnju raspravu o socijalnoj zaštiti (Socijalna zaštita), 2011, stavak 31.
5. Odluka i zaključci koji se odnose na socijalnu sigurnost, Međunarodna konferencija rada, 89. zasjedanje, Ženeva, 2001. Vidjeti i MOR: *Socijalna sigurnost: Novi konsenzus* (Ženeva, 2001).
6. Odluka da utvrđivanje najnižih standarda socijalne sigurnosti postane nacionalna realnost diljem svijeta, Međunarodna konferencija rada, 101. zasjedanje, Ženeva 2012., u *Zborniku* (Ženeva, 2012.), broj 14: Izvješće Povjerenstva o najnižim standardima socijalne zaštite, tiskan u Dijelu III ovog izdanja.
7. Preporuka broj 202, stavci 1. i 2. Vidjeti i zaključke po pitanju dugogodišnje rasprave o socijalnoj zaštiti (socijalnoj sigurnosti), 2011, stavci 8–14.
8. Preporuka broj 202, stavak 3.
9. Zaključci koji se odnose na dugogodišnju raspravu o socijalnoj zaštiti (socijalnoj sigurnosti), 2011, stavak 9.
10. Preporuka broj 202, stavci 4. i 5.
11. Isto, stavak 6.
12. Zaključci koji se odnose na dugogodišnju raspravu o socijalnoj zaštiti (socijalnoj sigurnosti), 2011, stavak 11.

Dio I

Rezolucija i zaključci koji se odnose na dugogodišnju raspravu o socijalnoj zaštiti (socijalnoj sigurnosti)

Rezolucija koja se odnosi na dugogodišnju raspravu o socijalnoj zaštiti (socijalnoj sigurnosti)¹³

Glavna konferencija Međunarodne organizacije rada, na sastanku u Ženevi, unutar 100. zasjedanja, 2011. godine,

Otvorivši, u skladu s Deklaracijom MOR-a o socijalnoj pravdi za pravičnu globalizaciju, dugogodišnju raspravu na temelju izvješća broj VI, *Socijalna sigurnost za socijalnu pravdu i pravičnu globalizaciju*,

1. Usvaja sljedeće zaključke,
2. Poziva Upravno vijeće Međunarodne organizacije rada (kao rezultat dugogodišnje rasprave o socijalnoj zaštiti (socijalnoj sigurnosti), a u skladu sa sljedećim zaključcima u kojima se prepoznaje potreba za preporukom), da u dnevni red 101. zasjedanja Međunarodne konferencije rada 2012. godine, uvrsti točku za utvrđivanje standarda pod nazivom „Uređenje samostalnog Prijedloga o najnižim standardima socijalne zaštite“, s ciljem usvajanja spomenute preporuke, i
3. Poziva Upravno vijeće Međunarodne organizacije rada da s dužnim pozornom razmotri sljedeće zaključke o planiranju budućih aktivnosti u svezi sa socijalnom zaštitom (socijalnom sigurnošću) i zahtijeva od glavnog ravnatelja da te zaključke uzme u obzir tijekom pripreme i provedbe programa i proračuna za naredne dvije godine, kao i prilikom utvrđivanja drugih resursa na koja bi se moglo računati u dvogodišnjem razdoblju (2012. i 2013. godine).

Zaključci koji se odnose na dugogodišnju raspravu o socijalnoj zaštiti (socijalnoj sigurnosti)¹⁴

Zakoni i institucionalni kontekst

1. Novim koncenzusom o socijalnoj sigurnosti postignutim na Međunarodnoj konferenciji rada na 89. zasjedanju 2011. godine, najviši prioritet je dan politikama i inicijativama koje mogu osigurati socijalnu sigurnost onima koji nisu obuhvaćeni postojećim sustavima. Zahvaljujući tome, Međunarodna organizacija rada je 2003. godine pokrenula Globalnu kampanju o socijalnoj sigurnosti i obuhvatom za sve. Deklaracija MOR-a o socijalnoj pravdi za pravičnu globalizaciju, usvojena na Međunarodnoj konferenciji rada na 97. zasjedanju 2008. godine, je ponovno potvrdila, u sklopu Agende dostojanstvenog rada, tripartitnu odlučnost za proširenje socijalne sigurnosti na sve kojima treba.

2. Međunarodna konferencija rada je na svom 98. zasjedanju 2009. godine prepoznala ključnu ulogu koju politika socijalne zaštite ima kao odgovor na krizu, a Globalni pakt o zapošljavanju je pozvao zemlje članice da „razmotre, u skladu s okolnostima, izgradnju sustava adekvatne socijalne zaštite za sve, oslanjajući se na osnovni najniži standard socijalne zaštite“. Na plenarnom sastanku Glavne skupštine Ujedinjenih naroda, održanom na visokoj razini, o Milenijskim ciljevima razvoja (MDG Summit) u rujnu 2010. godine prepoznato je da bi „promicanje univerzalnog pristupa socijalnim službama i osiguravanje najnižih standarda socijalne zaštite mogli predstavljati važan doprinos konsolidiranju i postizanju daljnjih razvojnih ciljeva“ i postignuta je suglasnost o najnižim standardima socijalne zaštite koju je Izvršno povjerenstvo Ujedinjenih naroda predložio 2009. godine.

3. Na regionalnim tripartitnim sastancima MOR-a u Južnoj Americi, arapskim zemljama, Aziji i Pacifiku tijekom 2007. i 2008. godine razgovaralo se o strategijama za proširenje socijalne sigurnosti. Iz toga je proizašla generička dvodimenzionalna strategija za proširenje, koja kombinira proširenje na sve na temelju nacionalno definiranih najnižih standarda socijalne zaštite i postupno ostvarenje viših razina socijalne zaštite kroz sveobuhvatne sustave. Ova strategija je podržana tripartitnom deklaracijom iz Jaunde (Kamerun) o primjeni najnižih standarda socijalne zaštite usvojene na Drugom afričkom simpoziju o dostojanstvenom radu u Jaundeu 2010. godine i u Rezimeu predsjedatelja tripartitnog sastanka eksperata o strategijama za proširenje socijalne sigurnosti 2009. godine.

4. Ovaj koncenzus o socijalnoj sigurnosti podupire Agenda za dostojanstven rad, kao i njezina četiri stupa: zaposlenost, socijalni dijalog, socijalna zaštita i standardi i temeljna načela i prava. Ova četiri stupa su neodvojiva, međusobno povezana i podupiru jedan drugi. Zaključci o socijalnoj sigurnosti su temeljeni na tom kontekstu. Održivi sustavi socijalne sigurnosti predstavljaju ključni element u promicanju produktivnog gospodarskog rasta uz poštivanje prava. Oni su usko povezani sa svim elementima Agende dostojanstvenog rada i trebaju se temeljiti na ovlastima u pravnim okvirima. Tripartitnost i socijalni dijalog koji se temelje na slobodi povezivanja i učinkovitom prepoznavanju prava na kolektivno ugovaranje su ključni elementi koji jamče adekvatne zarade radnicima i time povećavaju kapacitet plaćanja doprinosa. Oni također pridonose održivosti širih sustava socijalne sigurnosti u kojima se doprinosni i nedoprinosni sustavi uzajamno dopunjuju.

Potreba za socijalnom sigurnošću i njezina uloga

5. Konferencija prepoznaje i podvlači sljedeće:

(a) Socijalna zaštita je jedno od ljudskih prava.

Svaki član društva ima pravo na socijalnu zaštitu kako je propisano člankom 22 Univerzalne deklaracije o ljudskim pravima. Diljem svijeta, veliki broj žena, muškaraca i djece nema adekvatnu ili pak bilo kakvu socijalnu zaštitu. Prepoznajući, u okviru Filadelfijske deklaracije, svečano obećanje MOR-u da će „nastojati da unaprijedi programe zemalja članica s ciljem ... proširenja mjera socijalne sigurnosti radi osiguravanja osnovnih prihoda za sve one kojima treba takva zaštita, kao i sveobuhvatne zdravstvene zaštite“, zemlje članice su potvrdile nastojanja MOR-a da se postigne adekvatna socijalna sigurnost za sve.

(b) Socijalna sigurnost je društvena potreba.

Djelotvorni nacionalni sustavi socijalne sigurnosti su moćni alati za osiguravanje sigurnih prihoda, suzbijanje i smanjenje siromaštva i nejednakosti i promicanje društvene uključenosti i dostojanstva. Oni predstavljaju važno ulaganje u dobrobit radnika i stanovništva u cjelini, poboljšavanjem pristupa zdravstvenoj zaštiti i osiguravanjem sigurnosti prihoda, čime se olakšava pristup obrazovanju, smanjuje dječiji rad i ukidaju njegovi najteži oblici. Socijalna sigurnost jača društvenu koheziju i time pridonosi očuvanju socijalnog mira, inkluzivnih društava i pravične globalizacije koja nudi dostojanstven životni standard svima.

(c) Socijalna sigurnost je ekonomska potreba.

Dostojanstveno i produktivno zaposlenje koje podrazumijeva puno radno vrijeme je najvažniji izvor sigurnosti prihoda. Socijalna zaštita predstavlja ključ za osiguravanje pravične podjele plodova napretka za sve. Održiv rast zahtijeva dobro zdravlje, ishranu i obrazovanje, koji mogu pomoći da se od niske produktivnosti i aktivnosti na razini egzistencijalnog minimuma dođe do visoko produktivnih dostojanstvenih poslova, kao i da se sa neformalnih oblika zaposlenja prijeđe na formalne. Socijalna sigurnost, dobro osmišljena i povezana s drugim oblicima politike, poboljšava produktivnost, stopu zaposlenosti i podupire gospodarski razvoj. Adekvatna socijalna sigurnost pospješuje ulaganje u ljudski kapital, i u korist radnika i u korist poslodavaca, omogućava radnicima prilagodbu promjenama i olakšava inkluzivnu strukturalnu promjenu temeljenu na jednakosti i povezanu s globalizacijom. Kao djelotvoran automatski stabilizator u vrijeme krize, socijalna sigurnost pridonosi ublažavanju ekonomskih i socijalnih posljedica loše gospodarske situacije, povećanju fleksibilnosti i bržem oporavku i kretanju prema inkluzivnom rastu.

Strategije za proširenje socijalne sigurnosti

6. Mnoge zemlje u razvoju su tijekom posljednjeg desetljeća značajno napredovale glede proširenja socijalne sigurnosti. One predstavljaju najbolji dokaz da je proširenje socijalne sigurnosti moguće. Unatoč ovom napretku u mnogim zemljama i dalje postoje veliki propusti unutar sustava socijalne sigurnosti. U nekim dijelovima svijeta, veliki dio stanovništva je potpuno isključen iz sustava socijalne sigurnosti.

7. Rizik da budu isključeni iz sustava socijalne sigurnosti je osobito veliki za pojedine skupine, među kojima su i neprijavljeni radnici i oni koji su zaposleni na neki atipičan način, ranjivi radnici u seoskim i gradskim sredinama, radnici u kućanstvu, radnici migranti, nekvalificirani radnici, invalidi i kronični bolesnici, kao i oni koji imaju HIV ili AIDS. Žene su češće sučeljene s isključenjem iz sustava od muškaraca zbog diskriminacije koju trpe tijekom cijeloga života, kao i tereta odgovornosti za obitelj i njegu koji najčešće nose na svojim ramenima. Djeca stanovništva koje je isključeno češće odrastu u pojedince narušenog zdravlja i nižeg stupnja uhranjenosti što prijete njihovoj budućnost i budućnosti cijeloga društva.

8. Ispravljanje raskoraka u obuhvatu (sustavom socijalne sigurnosti) je jedan od najvažnijih prioriteta za postizanje pravičnog gospodarskog razvoja, druš-

tvne kohezije i pronalaženje dostojanstvenog rada za sve muškarce i žene. Učinkovite nacionalne strategije za proširenje socijalne sigurnosti koje su usuglašene s nacionalnim prioritetima, administrativnom izvodljivošću i financijskim mogućnostima pridonose dostizanju ovih ciljeva. Nacionalne strategije trebaju imati za cilj postizanje univerzalnog obuhvata stanovništva barem na najnižoj razini zaštite (horizontalna dimenzija) i postupno osiguravanje viših razina zaštite sukladno suvremenim standardima socijalne sigurnosti MOR-a (vertikalna dimenzija). Ove dvije dimenzije proširenja obuhvata socijalnom sigurnošću se kreću ka usklađivanju sa uvjetima Konvencije broj 102 o socijalnoj sigurnosti (najniži standardi), iz 1952., podjednako su važne i treba ih primjenjivati istodobno kada je to moguće.

9. Horizontalna dimenzija treba imati za cilj brzu provedbu nacionalnog minimuma socijalne zaštite, koji jamči osnovnu razinu socijalne zaštite tako što svi, kojima je to potrebno tijekom života, mogu računati na osnovnu zdravstvenu zaštitu i na sigurnost prihoda barem na nacionalno definiranom minimumu. Politika minimuma socijalne zaštite treba imati za cilj poboljšanje učinkovitosti pristupa osnovnim dobrima i uslugama, promiče produktivnu gospodarsku djelatnost i koordinira s ostalim oblicima politike koji utječu na porast zaposlenosti, smanjuju broj neformalno zaposlenih i broj zaposlenih na nesigurnim i slabo plaćenim radnim mjestima, osiguravaju dostojanstven rad i promiču poduzetništvo.

10. Kako pristup postojanja jedinstvenog rješenja za sve nije odgovarajući, svaka država članica treba osmisliti i primijeniti svoja jamstva minimuma socijalne zaštite u skladu s nacionalnim okolnostima i prioritetima koji se definiraju uz sudjelovanje socijalnih partnera. Dok su očekivani ishodi ovih jamstava univerzalne naravi, zemlje članice pronalaze različite načine za primjenu politike minimuma socijalne zaštite, koji mogu uključiti i univerzalni plan davanja, socijalno osiguranje, javne programe za zapošljavanje i planove za potporu zapošljavanju, kao i planove za socijalnu pomoć koji omogućuju davanja samo onima s niskim prihodima ili prikladnu kombinaciju takvih mjera. Da bi bio učinkovit, ovaj vid politike zahtijeva odgovarajuću kombinaciju preventivnih mjera, davanja i socijalnih službi.

11. Proces izgradnje sveobuhvatnih sustava socijalne sigurnosti ne može se zaustaviti na najnižoj razini zaštite. Stoga, vertikalna dimenzija strategije za proširenje socijalne sigurnosti u svakoj zemlji članici treba nastojati da osigura više razine sigurnosti prihoda i pristup zdravstvenoj zaštiti što većem broju ljudi i što je prije moguće (imajući u vidu prije svega obuhvat i davanja propisana Konvencijom broj 102), dok bi sve trebalo da se, kao preduvjet,

temelji na politici čiji je cilj poticanje sudjelovanja neformalno zaposlenih i postupno formaliziranje takvog rada. Kako se gospodarstvo razvija i postaje otpornije, mogućnost pristupa, kao i sigurnost prihoda i zdravstvena zaštita također trebaju jačati.

12. Nacionalne strategije za proširenje socijalne sigurnosti trebaju se primjenjivati sukladno mogućnostima nekog naroda i nizom temeljnih načela, tj. univerzalnom pokrivenošću sustavom socijalne zaštite, postupnom realizacijom kojom se osigurava trenutna zaštita od diskriminacije, promicanjem rodne jednakosti, društvenom i gospodarskom adekvatnošću, davanjima temeljenim na pravima, financijskoj i fiskalnoj održivosti, dobrim upravljanjem sa sveukupnom općom odgovornošću države i stalnom uključenošću socijalnih partnera, i naposljetku, institucionalna i organizacijska pitanja ne trebaju sprječavati adekvatan ishod primjene zaštite. Ova načela trebaju biti vodič za nacionalnu politiku i strateške odluke.

13. Strategije za proširenje socijalne sigurnosti su usko povezane s politikom zapošljavanja. Zemlje članice bi stoga trebale obratiti poseban pozor na stvaranje održivog gospodarskog i socijalnog okvira koji bi utjecao na porast broja dostojanstvenih poslova i produktivnog zapošljavanja. Veliki sektor neformalnog gospodarstva predstavlja poseban izazov za proširenje obuhvata socijalne sigurnosti. Socijalno osiguranje je i dalje glavni stup sustava socijalne zaštite u mnogim zemljama članicama, ali je, po pravilu, usredotočen na zaposlene. Međutim, sve veći broj zemalja u razvoju postupno proširuje socijalno osiguranje na druge kategorije radnika, kao što su samozaposleni, oni koji rade kod kuće, oni koji rade u seoskim sredinama i oni koji rade u malim i veoma malim poduzećima, i to tako što prilagođavaju raspon davanja, doprinosa i administrativne procedure. Uključivanje ovakvih skupina radnika u sustav socijalnog osiguranja predstavlja ključnu komponentu formalizacije zapošljavanja, a također može smanjiti troškove davanja namijenjenih siromašnim radnicima koji rade u neformalnom sektoru, u sustavima koji se financiraju iz poreza.

14. Zemlje članice treba poticati da stalno ulažu napore s ciljem prijelaza s neformalnih u formalne oblike zaposlenja. Iako politika socijalne sigurnosti igra važnu ulogu u postizanju ovog cilja, ona se treba podudarati s fiskalnom politikom i politikom zapošljavanja i biti potpomognuta administrativnim procedurama koje imaju za cilj stvoriti adekvatne poticaje za prijelaz u formalno zaposlenje i smanjenje troškova takvog prijelaza. Zemlje članice treba poticati da jačaju oblike pomoći, promiču i primjenjuju zakonske okvire, uključujući adekvatno zapošljavanje, nadgledaju poreze i socijalnu sigurnost radi

smanjenja prijevarena, neformalne ekonomije koja podrazumijeva nezakonito zapošljavanje, neprijavljene poslove i neprijavljene radnike. Formalizacija gospodarstva je jedan od ključnih preduvjeta za dugoročni rast koji će povećati osnovicu javnih prihoda nužnu za financiranje viših razina socijalne sigurnosti za obveznike doprinosa i poreske obveznike, kao i nedoprinosna davanja za one koji nemaju mogućnosti sudjelovanja kroz uplatu doprinosa.

Jamčenje dostupnosti i financiranje socijalne sigurnosti

15. Troškovi koji su nužni za financiranje sustava socijalne sigurnosti su dugoročno ulaganje u stanovništvo. Ona društva koja ne ulažu u socijalnu sigurnost suočavaju se sa značajnim troškovima usljed nedostatka zdrave i produktivne radne snage, ekonomske nesigurnosti i društvene isključenosti. S druge strane, ulaganje u stanovništvo kroz sustave socijalne sigurnosti zahtijeva sredstva koja moraju osigurati poduzeća, radnici, kućanstva i ostali obveznici doprinosa i poreskih obveznici. Stoga je iznimno važno pronaći racionalnu ravnotežu između kratkoročnih i dugoročnih davanja i troškova sustava socijalne sigurnosti za društvo i različite skupine financijera i korisnika.

16. Intervencije u sustavu socijalne sigurnosti trebaju ispuniti svoje ciljeve u smislu društvene i ekonomske adekvatnosti i učinkovitosti s aspekta troškova. Stalno nadgledanje i procjena kratkoročne i dugoročne učinkovitosti, kao i učinkovitosti pojedinačnih programa i sustava socijalne sigurnosti (uključujući aktuarske studije) od strane socijalnih partnera predstavljaju važne mehanizme koji mogu dovesti do reformi i prilagodbi kad god je to nužno. Kada je riječ o sustavima kojima upravlja država, transparentnost konzultacija i socijalni dijalog se smatraju odgovarajućim. U sustavima koji uključuju radnike i poslodavce obično se pribjegava socijalnom dijalogu i dogovorima.

17. Mnoge zemlje članice koje se nalaze na različitim razinama razvoja već su primijenile elemente nacionalnog minimuma socijalne zaštite u sklopu svojih nastojanja za izgradnju sveobuhvatnih sustava socijalne sigurnosti. Zemlje članice su odabrale različite opcije da osiguraju nužni fiskalni prostor, uključujući i izmjene u prioritetima kada je riječ o troškovima i proširenju izvora prihoda. Održiv rast, postupna formalizacija zapošljavanja i visoka razina produktivnog zapošljavanja su od ključnog značaja za jamčenje financijskih resursa nužnih za proširenje socijalne zaštite.

18. Iako bi se nacionalni minimumi socijalne zaštite trebali financirati iz domaćih izvora prihoda kako bi se osigurala njihova dugoročna stabilnost, u nekim slučajevima ovi izvori prihoda nisu dostatni da bi se minimum soci-

jalne zaštite proširio na sve potencijalne korisnike u kratkom vremenskom okviru. Međunarodna suradnja može imati značajnu ulogu u pomoći državama članicama u pokretanju procesa i izgradnji nacionalne osnove prihoda s ciljem osiguravanja održivih financijskih mehanizama.

19. U kontekstu demografskih promjena se vodi dosta rasprava glede pristupačnosti sustava socijalne sigurnosti. Očekivani porast stope gospodarske ovisnosti u narednim desetljećima povećava zabrinutost glede održivosti sustava socijalne sigurnosti. Starenje stanovništva će povećati troškove za mirovine, zdravstvo i dugoročnu skrb u narednim desetljećima. Međutim, postoje dokazi da je ovom izazovu moguće odgovoriti ukoliko postoje dobro organizirani sustavi. Nužni reformski procesi se mogu uspješno provesti uspostavljanjem pravične ravnoteže između socijalnih potreba i financijskih i fiskalnih zahtjeva i ukoliko su uklopljeni u pažljivo vođen proces socijalnog dijaloga.

20. Radi postizanja održivog rasta i dostojanstvenog rada na višoj razini nužno je stvoriti pozitivnu sinergiju socijalne zaštite, financijske politike i gospodarske politike. Integrirane nacionalne politike koje promiču produktivno zapošljavanje su nužne kako bi se osiguralo održivo financiranje, obratila pozornost na eventualni nedostatak potrebnih vještina, promicala produktivnost, obratila pozornost na raznolikost radne snage u smislu spola, dobi, nacionalne i etničke pripadnosti, te kako bi se olakšala uspostava ravnoteže između poslovnih i obiteljskih obveza žena i muškaraca. Neke od mogućnosti, u sklopu ovih politika, spadaju u domenu politike sustava socijalne sigurnosti, dok ostale pripadaju drugim sferama politike. Spomenute mogućnosti mogu uključivati:

- (a) integraciju makroekonomske, socijalne i politike zapošljavanja koje daju prednost dostojanstvenom radu;
- (b) mudro ulaganje rezervi iz područja socijalne sigurnosti;
- (c) izgradnju kvalitetnih javnih službi koje pozitivno utječu na učinkovitost sustava socijalne sigurnosti;
- (d) promicanje socijalnog dijaloga, djelotvorno priznavanje prava na kolektivno pregovaranje i slobodu udruživanja;
- (e) promicanje i jačanje okruženja za održiva poduzeća radi povećanja zaposlenosti i pronalaženja dostojanstvenog posla;
- (f) ulaganje u obrazovanje, profesionalne vještine i cjeloživotno učenje;
- (g) promicanje dobrog upravljanja migracijama radne snage;
- (h) olakšavanje ravnoteže između poslovnih i obiteljskih obveza žena i muškaraca i osiguravanje učinkovitog pristupa opsežnim socijalnim službama

radi ispunjavanja potreba djece, starih, oboljelih od HIV i AIDS-a i invalida. Ovdje spada i zaštita roditelja što podrazumijeva adekvatnu njegu majke i djeteta prije i nakon porođaja, kao i jamstvo prihoda i druge vrste potpore ženama u zadnjim tjednima trudnoće i prvim tjednima nakon porođaja;

- (i) politike koje omogućavaju svim radnicima, uključujući i onim zaposlenim na atipičan način, korištenje njihovog prava na socijalnu sigurnost;
- (j) promicanje učešća žena u radnoj snazi uz poštovanje jednakosti i stvaranje boljih prilika za zapošljavanje, smanjenje podijeljenosti tržišta rada među muškarcima i ženama, ukidanje rodni razlika kada je riječ o plaćama i omogućavanje jednakih mogućnosti za profesionalni razvoj;
- (k) olakšavanje učinkovitog prijelaza iz škole na posao;
- (l) poboljšanje načina rehabilitacije radnika sa smanjenom radnom sposobnošću, uključujući osobnu potporu i obuku tamo gdje je to prikladno, s ciljem poticanja ovakvih pojedinaca da sudjeluju na tržištu rada;
- (m) kombiniranje zamjene prihoda kao funkcije socijalne sigurnosti s politikom aktivnog tržišta rada, kao i pružanje pomoći i poticaja radi promicanja stvarnog sudjelovanja na formalnom tržištu rada.

21. Omogućavanje starijim ženama i muškarcima da na adekvatan način budu dijelom radne snage je često od ključne važnosti za prilagodbu sustava socijalne sigurnosti demografskim promjenama. Osim politika koje promiču punu zaposlenost, mjere za promicanje zapošljavanja starijih radnika mogu da uključuje i:

- (a) ulaganje u tehnologiju, sigurnost na radu i zdravstvene mjere koje dopuštaju produktivno zapošljavanje starijih radnika i radnika sa zdravstvenim oštećenjima i invalidnošću;
- (b) podizanje stope sudjelovanja starijih radnika u radnoj snazi ukidanjem diskriminacije na temelju dobi i što će se radnici i poslodavci potaknuti da pristupe restrukturiranju poduzeća inovativnom organizacijom procesa rada;
- (c) uvođenje društveno prihvatljivih pravila kroz transparentan proces, uključujući socijalni dijalog i tripartitnost, a koja se odnose na dob za umirovljenje i to tako što treba da odražavaju održivu vezu između trajanja i zahtjeva radnog vijeka i umirovljenja, uzimajući u obzir čimbenike poput uvjeta rada, radnog staža i priznanje da je umirovljenje legitimni dio života.

Upravljanje socijalnom sigurnošću

22. Sustavima socijalne sigurnosti se mora dobro upravljati i moraju se primjenjivati s ciljem da osiguraju učinkovitost pri dostizanju dogovorenih ciljeva, korištenju sredstava i transparentnost kako bi stekli povjerenje onih koji ih financiraju i onih koji od ovih sustava imaju korist. Aktivno sudjelovanje svih aktera, prije svega radnika i poslodavaca, uz pomoć učinkovitih mehanizama socijalnog dijaloga i tripartitnog nadgledanja, jeste važan način za osiguravanje dobrog upravljanja sustavima socijalne sigurnosti.

23. Država ima opću odgovornost za učinkovit sustav socijalne sigurnosti, osobito kada je riječ o političkim obećanjima i postavljanju adekvatnih politika, pravnih i upravljačkih okvira i sustava nadzora koji jamče adekvatnu razinu davanja, dobro upravljanje i rukovodstvo i zaštitu stečenih prava korisnika usluga i ostalih sudionika sustava.

24. Kolektivno pregovaranje i sloboda udruživanja igraju važnu ulogu u pregovorima između poslodavaca i radnika glede propisa iz područja socijalne sigurnosti, uključujući profesionalne i druge dodatne sustave. Dogovori trebaju biti u kontekstu državnog sklopa upravljanja.

25. Socijalni dijalog je od ključnog značaja u prepoznavanju i definiranju prioriteta ciljeva politike ovoga sustava, u kreiranju odgovarajućih davanja, u određivanju uvjeta za ostvarivanje prava i oblika isplate, za raspodjelu financijskog tereta među generacijama i među obveznicima doprinosa i poreskim obveznicima, kao i za potrebu uspostave pravične ravnoteže između socijalnih očekivanja i financijskih prepreka.

26. Socijalni dijalog je važan doprinos stalnom nadgledanju financijske održivosti i socijalne adekvatnosti, kao i učinkovitosti rukovodstva i administracije ovoga sustava. Također je važan i za primjenu postojećih zakona iz područja socijalne sigurnosti, kako bi svi oni koji to trebaju uraditi platili dospelje obveze i kako bi davanja bila odobrena onima koji ispunjavaju uvjete. Ovo zahtijeva financijski dobro opremljene i dobro obučene službe javne inspekcije koje trebaju promicati i osigurati provedbu zakona, kao i spriječiti neispunjavanje obveza glede uplate doprinosa, prijevare i korupciju. Međutim, to traži i aktivno nadgledanje od strane poslodavaca, radnika i drugih sudionika sustava.

27. Kako bi imali očekivanu aktivnu ulogu u osiguravanju dobrog upravljanja socijalnom sigurnošću, svi radnici i poslodavci trebaju voditi računa i razumjeti postojeće odredbe o socijalnoj sigurnosti i razne izazove s tim u svezi. Države članice trebaju uzeti u obzir uključivanje općeg znanja o socijal-

noj sigurnosti u sustav obrazovanja i program obuke na različitim razinama nacionalnih sustava obrazovanja. Organizacije poslodavaca i radnika trebaju izgraditi značajne kapacitete kako bi bile u stanju razmijeniti znanje o socijalnoj sigurnosti sa svojim članovima, kao i aktivno sudjelovati u socijalnom dijalogu o politici u području socijalne sigurnosti i nadgledanju i nadzoru u sklopu sustava socijalne sigurnosti.

Uloga standarda MOR-a

28. Aktualni¹⁵ standardi MOR-a u području socijalne sigurnosti, a posebice Konvencija broj 102, predstavljaju jedinstven skup najnižih standarda za nacionalne sustave socijalne sigurnosti koji su prihvaćeni na međunarodnoj razini. Oni propisuju načela o kojima ovisi izgled, financije, upravljanje i nadgledanje nacionalnih sustava socijalne sigurnosti. Konvencija broj 102 i dalje predstavlja kamen temeljac i referencu za postupni razvoj sveobuhvatne socijalne sigurnosti i njezino širenje na nacionalnoj razini. Nekoliko zemalja članica koje trenutno primjenjuju uspješnu i inovativnu politiku proširenja socijalne sigurnosti su nedavno ratificirale Konvenciju broj 102, dok su ostale članice nagovijestile namjeru da to urade.

29. Sve češća ratifikacija Konvencije broj 102 i njezina primjena, kao i ostale konvencije iz područja socijalne sigurnosti i dalje su glavni prioritet zemalja članica. Stoga je od ključnog značaja podizanje svijesti i razumijevanja standarda MOR-a u području socijalne sigurnosti, identificiranje nedostataka u obuhvatu koji mogu spriječiti daljnu ratifikaciju Konvencije i kreiranje politike za ispravljanje ovih nedostataka. Također, postoji potreba za širenjem informacija glede zahtjeva koji se odnose na primjenu ovih instrumenata, kao i za ulaganjem posebnih napora u izgradnju financijskih resursa i obuku socijalnih partnera, a samim tim i za jačanjem uloge socijalnog dijaloga u primjeni standarda.

30. Kako je naglašeno u ishodu diskusije o Općem istraživanju na temu socijalne sigurnosti koju je 2011. godine sproveo Povjerenstvo za primjenu standarda, jezik nekih odredaba u Konvenciji broj 102 se često smatra rodno pristranim. Postoji potreba za pragmatičnim rješenjem koje bi omogućilo tumačenje Konvencije na način koji bi bio odgovarajući za oba roda, a da pritom ne zahtijeva reviziju samog instrumenta ili slabljenje propisanih razina zaštite i obuhvata stanovništva. To bi moglo olakšati daljnju ratifikaciju Konvencije od strane zemalja članica.

31. U skladu s obnovljenom potporom osiguravanju barem osnovne razine socijalne sigurnosti utvrđivanjem minimuma socijalne zaštite, postoji potreba za preporukom koja bi se nadovezala na postojeće standarde i koja bi državama članicama pružila fleksibilno, ali smisleno usmjerenje u cilju utvrđivanja minimuma socijalne zaštite u okviru sveobuhvatnih sustava socijalne sigurnosti kreiranih prema nacionalnim okolnostima i razini razvoja. Takva preporuka treba biti promidžbena, rodno korektna i dopuštati fleksibilnu primjenu od strane svih država članica koje bi tom prilikom koristile različite metode i resurse sukladno svojim mogućnostima, kao i vlastiti vremenski okvir za progresivnu primjenu. Elementi eventualne preporuke za minimume socijalne zaštite su navedeni u Dodatku uz ove zaključke.

Uloga vlade i socijalnih partnera

32. Vlade imaju najveću odgovornost kada se radi o omogućavanju pristupa socijalnoj sigurnosti na učinkovit način svima. Učinkovit proces socijalnog dijaloga ima ključnu ulogu u davanju doprinosa formuliranju, primjeni i nadgledanju politike socijalne sigurnosti i osiguravanju dobrog upravljanja sustavima socijalne sigurnosti.

33. Vlade zemalja članica bi trebale razmotriti i/ili primijeniti sljedeće:

- (a) potpuno preuzimanje odgovornosti za socijalnu sigurnost utvrđivanjem adekvatne politike, stvaranjem pravnog i institucionalnog okvira, primjenom učinkovitih mehanizama upravljanja i rukovođenja, uključujući zakonski okvir koji bi osigurao i zaštitio privatne podatke pojedinaca koji se nalaze u njihovim bazama podataka iz područja socijalne sigurnosti;
- (b) inzistiranje na povezanosti politike socijalne sigurnosti s drugim područjima - politikom zapošljavanja, makroekonomskom politikom – u sklopu pronalaženja dostojanstvenog posla, posebno obraćajući pozornost na promicanje postupne formalizacije zapošljavanja i pružanje potpore produktivnom zapošljavanju;
- (c) razvoj nacionalne dvodimenzionalne strategije za proširenje sustava socijalne sigurnosti kroz proces koji se temelji na socijalnom dijalogu i koji prepoznaje propuste u željenim razinama socijalne sigurnosti i nastoji ih popraviti na koordiniran i planski način tijekom određenog razdoblja, a s ciljem utvrđivanja nacionalnih minimuma socijalne zaštite i izgradnje sveobuhvatnih sustava socijalne sigurnosti;
- (d) jamčenje da politika socijalne sigurnosti uzima u obzir promijenjene uloge žena i muškaraca glede odgovornosti u svezi sa zapošljavanjem

- i skrbi, promiče rodnu jednakost, osigurava zdravstvenu zaštitu roditelja i podupire informiranje žena uz mjere koje trebaju dovesti do jednakih prava za oba spola;
- (e) jamčenje da politika socijalne sigurnosti odgovara potrebama žena, muškaraca i djece tijekom svih faza životnog ciklusa, u seoskim i gradskim sredinama, posebnim potrebama ranjivih skupina stanovništva, uključujući starosjedioce, manjinsko stanovništvo, migrante, invalide, oboljele od HIV i AIDS-a, siročad i ranjivu djecu;
 - (f) jačanje sustava inspekcije u području rada i socijalne sigurnosti, kako bi se poboljšala usklađenost s propisima u području socijalne sigurnosti i zaštite na radu i propisa iz područja zdravstvenog osiguranja, a s ciljem jačanja njihovog preventivnog potencijala kroz promicanje zdravlja i sigurnosti;
 - (g) zaključivanje bilateralnih, regionalnih i multilateralnih sporazuma radi pružanja jednakog tretmana po pitanju socijalne sigurnosti, kao i omogućavanja pristupa i očuvanja i/ili osiguravanja mogućnosti da radnici migranti koje ti sporazumi obuhvaćaju ispune uvjete za davanja;
 - (h) jamčenje financijske, fiskalne i ekonomske održivosti sustava socijalne sigurnosti kroz adekvatnu politiku i različite financijske mehanizme, koji se razvijaju kroz konzultacije sa socijalnim partnerima ili skupa s njima;
 - (i) uravnoteženje ekonomskih i socijalnih potreba (uz sudjelovanje socijalnih partnera) u sklopu javnih i privatnih sustava socijalne sigurnosti, na dulji vremenski rok;
 - (j) zajednički rad sa socijalnim partnerima i promicanje učinkovitog socijalnog dijaloga radi definiranja najadekvatnije nacionalne politike socijalne sigurnosti i vremenskih okvira za njezinu postupnu primjenu;
 - (k) puna provedba odredba Konvencije broj 102 i ostalih suvremenih konvencija MOR-a i poduzimanje mjera da se spomenute konvencije ratificiraju;
 - (l) pridonosenje razmjeni informacija, iskustava i ekspertiza u sklopu politike socijalne sigurnosti, kao i prakse, među zemljama članicama i MOR-om.
34. Organizacije poslodavaca i radnika trebaju razmotriti i/ili poduzeti sljedeće:
- (a) podizanje svijesti i potrebu pružanja javne potpore socijalnoj sigurnosti među svojim članovima i širom populacijom, uključujući i standarde MOR-a u području socijalne sigurnosti;

- (b) aktivno sudjelovanje u socijalnom dijalogu koje ima za cilj izradu, primjenu i nadgledanje nacionalnih strategija i politike socijalne sigurnosti, imajući u vidu odgovor rastućim potrebama i kapacitetima radnika i poduzeća;
- (c) davanje doprinosa razvoju inovativnih rješenja uključujući onih koja se mogu odnositi na gospodarske potrebe, strukturalne promjene i održivost, gdje spada i kolektivno pregovaranje;
- (d) sudjelovanje u dijalogu o politici a čiji je cilj izrada nacionalnih minimuma socijalne zaštite;
- (e) zajedničko razvijanje inicijativa za potporu prijelazu u formalno zaposlenje i formalna poduzeća;
- (f) podržavanje razvoja standarda dobrog učinka i odgovornosti radi učinkovitog i održivog funkcioniranja ukupnih nacionalnih sustava socijalne sigurnosti;
- (g) aktivno sudjelovanje u upravljanju institucijama socijalne sigurnosti radi učinkovitog zastupanja zaštićenih osoba, poreskih obveznika i obveznika doprinosa;
- (h) pomaganje radnicima i poslodavcima u njihovoj komunikaciji s institucijama socijalne sigurnosti, uz jamčenje prikupljanja doprinosa i pružanja davanja;
- (i) suradnju s vladom i MOR-om u procesu promicanja ratifikacije i učinkovite primjene Konvencije broj 102.

Uloga MOR-a i ostalo

35. Konferencija traži od Međunarodne organizacije rada, u kontekstu Globalne kampanje za socijalnu sigurnost dostupnu svima, sljedeće:

- (a) da pomaže zemljama članicama, i kroz nacionalne programe dostojanstvenog rada i prikladne službe tehničke potpore, podupre izradu i primjenu nacionalnih dvodimenzionalnih strategija za proširenje obuhvata socijalne sigurnosti, uključujući nacionalne minimume socijalne zaštite, u širem kontekstu sklopa sveobuhvatne nacionalne socijalne politike i politike socijalne sigurnosti;
- (b) da pomaže zemljama članicama u osmišljavanju i unaprjeđenju rukovođenja i učinkovitih sustava raspodjele u sklopu sustava socijalne sigurnosti i da redovito procjenjuje utjecaj, sposobnost i održivost politike socijalne sigurnosti;

- (c) da nastavi jačati kapacitete država članica za osmišljavanje, primjenjivanje i nadgledanje sustava socijalne sigurnosti koji odgovaraju izazovima kao što su promjene demografskih trendova i migracije, kao i za omogućavanje njihovog pravilnog funkcioniranja;
- (d) da podupire potpisivanje bilateralnih i multilateralnih sporazuma koji imaju za cilj osiguravanje socijalne sigurnosti migrantima i njihovim obiteljima;
- (e) da jača vodeću ulogu koju MOR ima u promicanju minimuma socijalne zaštite na međunarodnoj i nacionalnoj razini uz sudjelovanje svih čimbenika i skupa s drugim međunarodnim organizacijama;
- (f) da podupire razvoj makroekonomskih okvira i politike, uključujući aktivacijske mjere, koji su sukladne kreiranju kvalitetnih poslova i održivih i efikasnih sustava socijalne sigurnosti;
- (g) da podupire države članice u formuliranju i primjeni (u dogovoru s organizacijama poslodavaca i radnika) nacionalne politike koja ima za cilj olakšavanje postupnog prijelaza s neformalne na formalnu ekonomiju;
- (h) da na nacionalnoj i međunarodnoj razini promiče socijalni dijalog i ulogu socijalnih partnera u kreiranju, rukovođenju i primjeni sveobuhvatne i održive socijalne sigurnosti za sve građane;
- (i) da ulaže osobit napor u izgradnji kapaciteta i obuci socijalnih partnera o standardima MOR-a u području socijalne sigurnosti, čime bi ojačali ulogu socijalnog dijaloga o načinu primjene standarda;
- (j) da jača kapacitete socijalnih partnera u cilju njihovog uključivanja u dijalog o propisima, kao i rukovođenje socijalnom sigurnošću na nacionalnoj razini kroz daljnji razvoj odgovarajućih programa obuke, tehničku pomoć i druge načine;
- (k) da proširi opseg pomoći svim čimbenicima kroz jačanje njihove svijesti i razumijevanja standarda MOR-a u području socijalne sigurnosti i njihove primjene, kreiraju politiku za prevladavanje prepreka ka ratifikaciji i poduzimanju inovativnih inicijativa za promicanje suvremenih konvencija MOR-a iz područja socijalne sigurnosti, a prije svega Konvencije broj 102;
- (l) da razvija skupa s drugim članicama MOR-a vodič dobre prakse u području socijalne sigurnosti, koji bi predstavljao praktičan vodič za zemlje članice i prekretnicu u procjeni i poboljšanju njihovih nacionalnih propisa u području socijalne zaštite, uključujući upravljanje općom i financijskom socijalnom sigurnošću, kreiranje davanja i dobro upravljanje;

- (m) da ojača istraživačke kapacitete Međunarodne organizacije rada, osobito po pitanju analiziranja nacionalne politike socijalne sigurnosti i prakse, razvijajući alate za procjenu rezultata, dajući pouzdane statističke podatke i jamčeći visoku razinu kvalitete i transparentnosti radi pružanja pomoći vladama zemalja članica i socijalnim partnerima da donesu dobre odluke;
- (n) da olakša razmjenu iskustava i primjera dobre prakse, prijenos znanja i, uz opći dogovor, prijenos tehnologija među zemljama članicama, uključujući promicanje suradnje jug-jug i tripartitnu razmjenu iskustava i znanja;
- (o) da olakšaju primjenu mandata MOR-a u području socijalne zaštite poboljšavajući međunarodnu političku koherentnost i učinkovitost i kroz koordinaciju njegovih programa i aktivnosti i produbljuvanje suradnje sa sustavom Ujedinjenih naroda, MMF-om, Svjetskom bankom, bankama za regionalni razvoj, Organizacijom za europsku suradnju i razvoj, Europskom komisijom i drugim regionalnim organizacijama, Međunarodnom udrugom socijalne sigurnosti i organizacijama civilnog društva. Suradnja je ključna na nacionalnoj razini kroz inicijative vlade;
- (p) da ojačaju suradnju s Međunarodnom udrugom socijalne sigurnosti i drugim nacionalnim i međunarodnim udrugama za socijalnu sigurnost, kao i organizacijama koje su njihove članice, s ciljem razmjene informacija i mobiliziranja stručnjaka radi potpore MOR-a tehničkim operacijama;
- (q) da proaktivno i dosljedno naglašava rodnu ulogu u svim aktivnostima radi promicanja rodne jednakosti.

36. Konferencija zahtijeva da glavni ravnatelj uzme u obzir ove zaključke tijekom pripreme budućega programa, prijedloga proračuna i pronalaženja vanproračunskih izvora, uključujući dodatne prihode kojima se dopunjuje redoviti proračun.

37. Konferencija poziva organ upravljanja da otvori diskusiju o mogućoj preporuci pomenutoj u stavku 3 dnevnoga reda 101. zasjedanja Međunarodne konferencije rada 2012. godine.

38. Konferencija poziva organ upravljanja da, u svjetlu odluke koja se odnosi na rodnu jednakost i upotrebu jezika u pravnim tekstovima MOR-a, razmotri pitanje rodno osjetljivog jezika u standardima MOR-a u području socijalne sigurnosti i izvijesti Konferenciju na jednom od narednih zasjedanja.

39. Konferencija zahtijeva od glavnog ravnatelja da pripremi akcijski plan za primjenu ostalih prijedloga ovih zaključaka i ishoda odluka Povjerenstva

za primjenu standarda i zahtijeva od organa upravljanja da razmotri plan na svom 312. zasjedanju u studenom 2011. godine.

13. MOR: *Zbornik*, navodi, broj 24, strana 66. Dostupno na: http://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/-ed_norm/relconf/documents/meetingdocument/wcms_162049.pdf.

14. Isto, str. 67–78.

15. Sljedeći standardi MOR-a u oblasti socijalne sigurnosti su do sada razmatrani od strane organa MOR-a: Konvencija broj 102 o socijalnoj sigurnosti (najniži standardi), 1952; Konvencija broj 118 o pravu na jednake mogućnosti i jednak tretman (u okviru socijalne sigurnosti), 1962; Konvencija broj 121 o davanjima za zaposlene, 1964; Konvencija broj 128 o davanjima za invalide, stare osobe i ratne invalide, 1967; Konvencija broj 130 o davanjima u okviru zdravstvene zaštite i u slučaju bolesti, 1969; Konvencija broj 157 o održavanju prava na socijalnu sigurnost, 1982; Konvencija broj 168 o promicanju zapošljavanja i zaštiti od nezaposlenosti, 1988; i Konvencija broj 183 o zaštiti roditelja, 2000.

Dodatak

Elementi moguće Preporuke o minimumima socijalne zaštite¹⁶

1. 1. Opći kontekst

A1. Svatko, kao član društva, ima pravo na socijalnu sigurnost kako je propisano člankom 22 Univerzalne deklaracije o ljudskim pravima. Socijalna sigurnost je društvena i ekonomska potreba, preduvjet za društveni i gospodarski razvoj i važan element u sklopu dostojanstvenog rada za sve žene i muškarce. Kao takva, ona može predstavljati veliki doprinos ispunjenju zadataka i Milenijskih ciljeva razvoja.

2. Cilj

A2. Preporuka bi se usredsredila na proširenje obuhvata na veće skupine stanovništva (horizontalno proširenje obuhvata) i time bi poduprijela primjenu nacionalnih minimuma socijalne zaštite. Imajući u vidu progresivno jamčenje viših razina zaštite (vertikalno proširenje obuhvata), Prijedlog bi potaknuo države članice na ratifikaciju Konvencije broj 102 o socijalnoj sigurnosti (minimalni standardi) iz 1952. godine, a one koje su to već uradile da poduzmu mjere za njezinu učinkovitu primjenu, kao i primjenu ostalih suvremenih konvencija MOR-a u području socijalne sigurnosti.

A3. Cilj Preporuke bi bio da zemljama članicama pruži smjernice za razvoj strategije za proširenje socijalne sigurnosti, koja bi se podudarala sa širim nacionalnim strategijama socijalne, gospodarske i politike zapošljavanja i podupirala ih, i koja bi posebice inzistirala na smanjenju siromaštva i formalizaciji neformalnog zapošljavanja.

3. Načela primjene

A4. Država treba upravljati proširenjem socijalne sigurnosti i uskladiti je s nacionalnim potrebama, prioritetima i resursima, te odgovarati za nju. Kako bi poduprijela zemlje članice u izvedbi ove zadaće, preporuka treba precizirati stanovit broj načela koja se odnose na osmišljavanje i primjenu nacionalnih strategija za proširenje socijalne sigurnosti sukladno zaključcima Povjerenstva.

4. Instrument

A5. Preporuka treba potaknuti zemlje članice da, uz pomoć učinkovitog nacionalnog socijalnog dijaloga, osmisle strategiju socijalne sigurnosti koja prepoznaje nedostatke u dostizanju onih razina zaštite koje odgovaraju određenoj zemlji i koja ima za cilj ispravljanje tih nedostataka i izgradnju sveobuhvatnog sustava socijalne sigurnosti, koordinirano i planski, u određenom vremenskom roku, posvećujući dužni pozor i radnicima koji su zaposleni u neformalnom gospodarstvu.

A6. Horizontalna dimenzija proširenja strategije socijalne sigurnosti treba dati prioritet primjeni nacionalnih minimuma socijalne zaštite, koji se sastoje od četiri temeljna jamstva u području socijalne sigurnosti (osigurane zarade na minimalnoj nacionalnoj razini tijekom djetinjstva, aktivnog radnog vijeka i starosti, kao i dostupnosti osnovne zdravstvene zaštite). Ova jamstva uspostavljaju minimalne razine zaštite na koje bi svi članovi društva trebali imati pravo u slučaju potrebe. S obzirom da su usredsređena na postignute ciljeve, ova jamstva ne propisuju posebne oblike davanja, financijske mehanizme ili organizaciju raspodjele davanja.

A7. Preporuka može potaknuti zemlje članice da kroz doprinosne sustave socijalne sigurnosti prevladaju propuste u obuhvatu stanovništva koje ima kapacitet za plaćanje doprinosa. Ovo to bi potaknulo države članice da ratificiraju suvremene konvencije MOR-a u području socijalne sigurnosti što je prije moguće u procesu nacionalnog društvenog i gospodarskog razvoja, kao i da jamče njihovu učinkovitu primjenu.

A8. Preporuka treba potaknuti zemlje članice da osmisle prikladne mehanizme za nadgledanje proširenja socijalne sigurnosti i primjenu svojih osnovnih jamstava iz područja socijalne sigurnosti. Također, mogla bi pozvati zemlje članice da osmisle mehanizme, koji bi se temeljili na učinkovitom nacionalnom društvenom dijalogu, a uz pomoć kojih bi se dalje proširivao obuhvat u području socijalne sigurnosti temeljem Konvencije broj 102 i drugih suvremenih konvencija, te izgradili sveobuhvatni sustavi socijalne sigurnosti u skladu s nacionalnim i društvenim potrebama, ekonomskim i fiskalnim mogućnostima.

16. MOR: Međunarodna konferencija o radu, *Zbornik*, broj 24, strana 78.

Dio II

Preporuka koja se odnosi na nacionalne minimume socijalne zaštite (Preporuka o minimumu socijalne zaštite), 2012 (broj 202)¹⁷

MEĐUNARODNA KONFERENCIJA RADA

Preporuka broj 202

PREPORUKA O NACIONALNOM MINIMUMU SOCIJALNE ZAŠTITE

Opća konferencija MOR-a,

Nakon što ju je sazvalo Upravno vijeće MOR-a u Ženevi i nakon što se sastala na svojoj 101. sjednici 30. svibnja 2012. godine, i

Ponovno potvrđujući da je pravo na socijalno osiguranje ljudsko pravo, i

Priznajući da je pravo na socijalno osiguranje, zajedno s promicanjem zapošljavanja, gospodarska i socijalna nužnost za razvitak i napredak, i

Priznajući da je socijalno osiguranje važno sredstvo za sprječavanje i smanjenje siromaštva, nejednakosti, socijalne isključenosti i socijalne nesigurnosti, promicanje jednakih mogućnosti i spolne i rasne jednakopravnosti, i pružanje potpore prijelazu s neformalnog na formalno zapošljavanje, i

Budući da socijalno osiguranje predstavlja ulaganje u ljude koje im omogućava prilagodbu promjenama u gospodarstvu i na tržištu rada, te da sustavi socijalnog osiguranja djeluju kao automatski društveni i gospodarski stabilizatori, pomažu poticanju kolektivne tražnje u vremenima krize i šire, i pomažu u pružanju potpore prijelazu na stabilnije gospodarstvo, i

Budući da utvrđivanje prioriteta politika usmjerenih na održivi dugoročni rast povezan sa socijalnim uključivanjem pomaže prevazilaženju siromaštva i smanjuje socijalne nejednakosti i razlike unutar regija i među regijama, i

Priznajući da se prijelaz na formalno zapošljavanje i uspostavu održivih sustava socijalnog osiguranja međusobno potpomažu, i

Podsjećajući da Deklaracija iz Filadelfije priznaje svečanu obvezu Međunarodne organizacije rada da pridonosi "postizanju ... proširenja mjera socijalnog osiguranja kako bi se osigurao osnovni prihod za sve kojima je nužna takva zaštita kao i sveobuhvatna zdravstvena zaštita", i

Uzimajući u obzir Opću deklaraciju o ljudskim pravima, posebice članke 22 i 25, i Međunarodni pakt o ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima, posebice članke 9, 11 i 12, i

Uzimajući također u obzir standarde MOR-a o socijalnom osiguranju, osobito Konvenciju o socijalnom osiguranju (minimalnim standardima) iz 1952. godine (br. 102), Preporuku o sigurnosti prihoda iz 1944. godine (br. 67) i Preporuku o zdravstvenoj zaštiti iz 1944. godine (br. 69), uz napomenu da ovi standardi imaju trajnu relevantnost i nastavljaju biti važne reference za sustave socijalnog osiguranja, i

Podsjećajući da Deklaracija MOR-a o socijalnoj pravdi za pravičnu globalizaciju priznaje da se "obveze i nastojanja članica i Organizacije za provedbu ustavnog mandata MOR-a, uključujući i ona putem međunarodnih standarda rada, i stavljanje punog i produktivnog zapošljavanja i dostojanstvenog rada u središte ekonomskih i socijalnih politika, trebaju temeljiti na ... (ii) razvoju i unaprijeđenju mjera socijalne zaštite ... koje su održive i prilagođene nacionalnim okolnostima, uključujući ... proširenje socijalnog osiguranja na sve", i

S obzirom na Rezoluciju i Zaključke o periodičnoj diskusiji o socijalnoj zaštiti (socijalnom osiguranju) koje je Međunarodna konferencija rada usvojila na svojoj 100. sjednici (2011. godine), a koji priznaju potrebu za preporukom koja nadopunjavaa postojeće standarde MOR-a o socijalnom osiguranju i pruža upute članicama u izgradnji minimuma socijalne zaštite prilagođenog nacionalnim okolnostima i razinama razvitka, kao dijela sveobuhvatnih sustava socijalnog osiguranja, i

Nakon što je odlučila usvojiti određene prijedloge glede minimuma socijalne zaštite, koji predstavlja četvrtu točku dnevnog reda sjednice, i

Nakon što je odlučila da ovi prijedlozi budu u obliku Preporuke,

Usvaja 14. lipnja 2012. godine slijedeću Preporuku, koja se može citirati kao Preporuka o minimumu socijalne zaštite iz 2012. godine.

I. CILJEVI, DJELOKRUG I NAČELA

1. Ova Preporuka daje smjernice članicama da:

- (a) uspostave i po potrebi održavaju minimum socijalne zaštite kao osnovni element njihovih nacionalnih sustava socijalnog osiguranja; i
- (b) provode minimum socijalne zaštite u okviru strategija za proširenje socijalnog osiguranja koji postupno osigurava više razine socijalnog osiguranja što većem broju ljudi, vođene standardima MOR-a o socijalnom osiguranju.

2. U svrhu ove Preporuke, minimum socijalne zaštite su nacionalno definirani skupovi jamstava osnovnog socijalnog osiguranja, koji osiguravaju zaštitu namijenjenu sprječavanju ili ublažavanju siromaštva, ugroženosti i socijalne isključenosti.

3. Priznajući sveobuhvatnu i primarnu odgovornost države u provedbi ove Preporuke, članice trebaju primjenjivati sljedeća načela:

- (a) univerzalnost zaštite temeljene na socijalnoj solidarnosti;
- (b) pravo na davanja propisane zakonom;
- (c) primjerenost i predvidivost davanja;
- (d) nediskriminacija, jednakost spolova i osjetljivost na posebne potrebe;
- (e) socijalna uključenost, uključujući osobe u neformalnom gospodarstvu;
- (f) poštivanje prava i dostojanstva osoba obuhvaćenih jamstvima socijalnog osiguranja;
- (g) progresivno ostvarivanje, uključujući i ono postavljanjem ciljeva i vremenskih okvira;
- (h) solidarnost kod financiranja kada se nastoji postići optimalni balans između odgovornosti i interesa između onih koji financiraju i onih koji koriste programe socijalnog osiguranja;
- (i) razmatranje raznolikosti metoda i pristupa, uključujući i one koji se odnose na mehanizme financiranja i sustave pružanja;
- (j) transparentno, odgovorno i pouzdano financijsko rukovodstvo i administracija;
- (k) financijska i gospodarska održivost uz poštovanje socijalne pravde i jednakopravnosti;

- (l) usklađenost sa socijalnom, ekonomskom i politikom zapošljavanja;
- (m) usklađenost ustanova nadležnih za pružanje socijalne zaštite;
- (n) visokokvalitetne javne službe koje poboljšavaju funkcioniranje sustava socijalnog osiguranja;
- (o) efikasnost i dostupnost postupaka za ulaganje pritužbi i žalbi;
- (p) redovito praćenje provedbe i periodična procjena;
- (q) puno poštovanje kolektivnog pregovaranja i slobode udruživanja za sve radnike; i
- (r) tripartitno sudjelovanje s predstavničkim organizacijama poslodavaca i radnika, kao i savjetovanje s drugim relevantnim reprezentativnim organizacijama osoba na koje se ovo pitanje odnosi.

II. NACIONALNI MINIMUM SOCIJALNE ZAŠTITE

4. Članice bi trebale, sukladno svojim nacionalnim okolnostima, uspostaviti što je brže moguće i održavati minimum socijalne zaštite, koji sadrži jamstva osnovnog socijalnog osiguranja. Jamstva trebaju minimalno osigurati da svi oni koji su u stanju potrebe tijekom životnog ciklusa imaju pristup osnovnoj zdravstvenoj zaštiti i sigurnosti osnovnih prihoda, koji zajedno osiguravaju učinkovit pristup robama i uslugama, po potrebi, definiranim na nacionalnoj razini.

5. Minimum socijalne zaštite iz stavka 4 treba minimalno sadržavati sljedeća jamstva osnovnog socijalnog osiguranja:

- (a) pristup skupu roba i usluga definiranih na nacionalnoj razini koji predstavlja osnovnu zdravstvenu zaštitu, uključujući i zdravstvenu zaštitu majki, i koji ispunjava kriterije dostupnosti, pristupačnosti, prihvatljivosti i kvalitete;
- (b) sigurnost osnovnih prihoda za djecu, najmanje na nacionalno definiranoj minimalnoj razini, a koja pruža pristup prehrani, obrazovanju, skrbi i svim drugim nužnim robama i uslugama;
- (c) sigurnost osnovnih prihoda, najmanje na nacionalno definiranoj minimalnoj razini, za osobe u aktivnoj dobi koje nisu u mogućnosti da zarade dostatan dohodak, posebice u slučajevima bolesti, neuposlenosti, majčinstva i invaliditeta; i
- (d) sigurnost osnovnih prihoda za starije osobe najmanje na nacionalno definiranoj minimalnoj razini.

6. U skladu sa svojim postojećim međunarodnim obvezama, članice bi trebale da osiguraju jamstva osnovnog socijalnog osiguranja navedena u ovoj Preporuci najmanje za sve stanovnike i djecu, kako je definirano nacionalnim zakonodavstvom i propisima.

7. Jamstva osnovnog socijalnog osiguranja trebala bi se uspostaviti zakonom. Nacionalni zakoni i propisi trebaju odrediti obim, kvalifikacijske uslove i razine davanja kojima se osigurava primjena ovih jamstava. Nepri-strani, transparentni, učinkoviti, jednostavni, brzi, dostupni i jeftini postupci za pritužbe i žalbe bi također trebali biti utvrđeni. Pristup postupcima za pritužbe i žalbe bi trebao biti besplatan za podnositelja. Treba uspostaviti sustav koji povećava usklađenost s nacionalnim zakonskim okvirima.

8. Pri definiranju jamstava osnovnog socijalnog osiguranja, članice trebaju razmotriti slijedeće:

- (a) osobe kojima je potrebna zdravstvena zaštita se ne bi trebale susretati s poteškoćama i povećanim rizikom od siromaštva zbog finansijskih posljedica pristupanja osnovnoj zdravstvenoj zaštiti, a besplatna prenatalna i postnatalna zdravstvena zaštita za najugroženije bi se također trebala razmotriti;
- (b) jamstvo osnovnih prihoda treba omogućiti dostojanstven život. Minimalne razine nacionalno definiranih prihoda mogu odgovarati novčanoj vrijednosti skupa nužnih roba i usluga, nacionalnim linijama siromaštva, osnovici prihoda za socijalnu pomoć ili drugim usporedivim osnovicama utvrđenim nacionalnim zakonodavstvom ili praksom, i mogu uzeti u obzir regionalne različitosti;
- (c) razine jamstava osnovnog socijalnog osiguranja se po potrebi trebaju redovito preispitivati putem transparentnog postupka koji je utvrđen nacionalnim zakonima, propisima ili praksom; i
- (d) glede uspostave i revizije razine ovih jamstava, trebalo bi biti osigurano tripartitno sudjelovanje s predstavničkim organizacijama poslodavaca i radnika, kao i konzultacije s drugim relevantnim i predstavničkim organizacijama zainteresiranih osoba.

9.(1) U pružanju jamstava osnovnog socijalnog osiguranja, članice trebaju razmotriti različite pristupe s ciljem provedbe najučinkovitije i najefikasnije kombinacije davanja i programa u nacionalnom kontekstu.

(2) Davanja mogu uključivati dječiji i obiteljski dodatak, naknadu za bolest i zdravstvenu zaštitu, naknadu za roditeljni dopust, invalidnine, starosne miro-

vine, obiteljske mirovine, davanja za nezaposlenost i jamstva zapošljavanja, davanja za ozljede na radu, kao i sve druge socijalne davanja u novcu ili naturi.

(3) Programi koji pružaju takva davanja mogu uključivati univerzalne programe davanja, programe socijalnog osiguranja, programe socijalne pomoći, programe negativnog poreza na dohodak, programe javnog zapošljavanja i programe potpore zapošljavanju.

10. U formuliranju i provedbi nacionalnog minimuma socijalne zaštite, članice trebaju:

- (a) kombinirati preventivne, promidžbene i aktivne mjere, davanja i socijalne usluge;
- (b) promicati produktivnu gospodarsku djelatnost i formalno zapošljavanje uzimanjem u obzir politika koje obuhvaćaju javne nabavke, osiguravanje državnih kredita, inspekciju rada, stručno osposobljavanje, produktivne vještine i zapošljivost; i
- (c) osigurati koordinaciju s drugim politikama koje poboljšavaju formalno zapošljavanje, stvaranje prilika, obrazovanje, pismenost, stručno osposobljavanje, vještine i zapošljivost, koje smanjuju nesigurnost i koje promiču siguran rad, poduzetništvo i održiva poduzeća u okviru dostojanstvenog rada.

11.(1) Članice trebaju razmotriti korištenje različitih metoda radi mobiliziranja nužnih resursa kako bi se osigurala financijska, fiskalna i gospodarska održivost nacionalnog minimuma socijalne zaštite, uzimajući u obzir mogućnosti doprinosa različitih skupina stanovništva. Ovi metodi mogu uključivati, pojedinačno ili u kombinaciji, učinkovitu provedbu poreznih obveza i obveza doprinosa, ponovno utvrđivanje prioriteta za rashode, ili širu i dovoljno progresivnu bazu prihoda.

(2) U primjeni takvih metoda članice trebaju razmotriti potrebu za provedbom mjera za sprječavanje prijevara, izbjegavanje poreza i neplaćanje doprinosa.

12. Nacionalni minimum socijalne zaštite treba financirati nacionalnim resursima. Članice čiji su gospodarski i fiskalni kapaciteti nedostadni za provedbu jamstava mogu tražiti međunarodnu suradnju i potporu koja nadopunjuje njihove vlastite napore.

III. NACIONALNE STRATEGIJE ZA PROŠIRENJE SOCIJALNOG OSIGURANJA

13.(1) Članice trebaju formulirati i provoditi nacionalne strategije za proširenje socijalnog osiguranja, utemeljene na nacionalnim konzultacijama putem učinkovitog socijalnog dijaloga i socijalnog sudjelovanja. Nacionalne strategije bi trebale:

- (a) utvrditi prioritete provedbe minimuma socijalne zaštite kao polazišta za zemlje koje nemaju minimalnu razinu socijalnog osiguranja, i kao temeljni element njihovih nacionalnih sustava socijalnog osiguranja; i
- (b) nastojati da pruže više razine zaštite što većem broju ljudi, koji odražavaju gospodarske i fiskalne kapacitete članica, što je prije moguće.

(2) U tu svrhu, članice trebaju postupno graditi i održavati sveobuhvatne i prikladne sustave socijalnog osiguranja usuglašene s ciljevima nacionalnih politika i nastojati da usklade politike socijalnog osiguranja s drugim javnim politikama.

14. U formuliranju i provedbi nacionalnih strategija za proširenje socijalnog osiguranja, članice bi trebale:

- (a) postaviti ciljeve koji odražavaju nacionalne prioritete;
- (b) identificirati praznine u zaštiti i prepreke istoj;
- (c) nastojati ispraviti nedostatke u zaštiti odgovarajućim i učinkovito koordiniranim sustavima, neovisno da li su doprinosni ili nedoprinosni ili oba, uključujući i onaj putem proširenja postojećih sustava doprinosa na sve dotične osobe s doprinosnim kapacitetima; i
- (d) nadopunjavati socijalno osiguranje aktivnim politikama tržišta rada, uključujući i stručnim usavršavanjem ili po potrebi drugim mjerama;
- (e) utvrditi financijske potrebe i resurse, kao i vremenski okvir i redosljed za progresivno postizanje ciljeva; i
- (f) podizati svijest o svom minimumu socijalne zaštite i svojim strategijama za proširenje, te poduzeti programe informiranja, uključujući i one putem socijalnog dijaloga.

15. Strategije za proširenje socijalnog osiguranja se trebaju odnositi kako na osobe u formalnom tako i na osobe u neformalnom gospodarstvu i poduprijeti rast formalnog zapošljavanja i smanjenje neformalnog, te trebaju biti u skladu sa, i poticati, provedbu socijalnih i gospodarskih razvojnih planova članica.

16. Strategije za proširenje socijalnog osiguranja trebaju osigurati potporu ugroženim skupinama i osobama s posebnim potrebama.

17. Prilikom izgradnje sveobuhvatnih sustava socijalnog osiguranja koji odražavaju nacionalne ciljeve, prioritete i gospodarske i fiskalne kapacitete, članice trebaju težiti postizanju obima i razine davanja postavljenih u Konvenciji o socijalnom osiguranju (minimalnim standardima) iz 1952. godine (br. 102), ili u drugim konvencijama ili preporukama MOR-a o socijalnom osiguranju koje utvrđuju naprednije standarde.

18. Članice trebaju razmotriti ratifikaciju Konvencije o socijalnom osiguranju (minimalnim standardima) iz 1952. godine (br. 102) čim to nacionalne okolnosti dopuste. Osim toga, članice trebaju razmotriti da po potrebi ratificiraju ili primjenjuju druge konvencije i preporuke MOR-a o socijalnom osiguranju koje utvrđuju naprednije standarde.

IV. PRAĆENJE

19. Članice trebaju pratiti napredak u provedbi minimuma socijalne zaštite i postizanju drugih ciljeva nacionalnih strategija za proširenje socijalnog osiguranja odgovarajućim mehanizmima definiranim na nacionalnoj razini, uključujući tripartitno sudjelovanje s reprezentativnim organizacijama poslodavaca i radnika, kao i konzultacije s drugim relevantnim i reprezentativnim organizacijama zainteresiranih osoba;

20. Članice trebaju redovito sazivati nacionalne konzultacije za ocjenu napretka i raspravljanje o politikama za daljnje horizontalno i vertikalno proširenje socijalnoga osiguranja.

21. U svrhu stavka 19, članice trebaju redovito prikupljati, sastavljati, analizirati i objavljevati odgovarajući set informacija, statističkih podataka i pokazatelja o socijalnom osiguranju, razvrstanih, naročito, po spolovima.

22. Prilikom formuliranja ili pregleda pojmova, definicija i metodologije korištenih prilikom priređivanja informacija, statističkih podataka i pokazatelja o socijalnom osiguranju, članice trebaju uzeti u obzir relevantne smjernice koje pruža MOR, osobito, po potrebi, Rezoluciju o razvoju statističkih podataka o socijalnom osiguranju, koju je usvojila Deveta međunarodna konferencija statističara rada.

23. Članice trebaju uspostaviti zakonski okvir kako bi se osigurali i zaštitili privatni podaci pojedinaca, koje sadrže njihovi sustavi podataka o socijalnom osiguranju.

24.(1) Članice trebaju poticati razmjenu informacija, iskustva i stručnosti o strategijama, politikama i praksama socijalnog osiguranja između sebe i s MOR-om.

(2) U provedbi ove Preporuke, članice mogu zatražiti tehničku pomoć MOR-a i drugih relevantnih međunarodnih organizacija u skladu s njihovim mandatima.

17. Dostupno na: <http://www.ilo.org/dyn/normlex/en>.

Dio III

Odluka o naporima koje treba uložiti da najniži standardi socijalne zaštite postanu nacionalna realnost diljem svijeta¹⁸

Glavna konferencija Međunarodne organizacije rada, na svom 101. zasjedanju, 2012. godine

Nakon što je usvojila Preporuku o najnižim standardima socijalne zaštite, 2012.,

I priznala ključnu ulogu koju socijalna zaštita ima u društvenom i gospodarskom razvoju, a posebice u borbi protiv siromaštva, ranjivosti, izopćenosti iz društva i omogućavanju dostojanstvenog rada svima,

1. Poziva vlade, poslodavce i radnike da združenim snagama učinkovito sprovedu odluke iz Preporuke o najnižim standardima socijalne zaštite čim to nacionalne okolnosti dopuste;

2. Poziva rukovodeći organ Međunarodne organizacije rada da zatraži od glavnog ravnatelja da, u skladu s raspoloživim sredstvima, primijeni rentabilne mjere u cilju:

- (a) promicanja, opsežne primjene Preporuke, kroz odgovarajuće inicijative usmjerene prema podizanju svijesti;
- (b) povećanja kapaciteta vlada i organizacija poslodavaca i radnika kako bi mogli osmisliti, primijeniti, nadgledati i procjenjivati nacionalne politike i programe koji se odnose na minimume socijalne zaštite;
- (c) podržavanja vlada i organizacija poslodavaca i radnika u njihovim nastojanjima da primijene nacionalne najniže standarde socijalne zaštite:
 - širenjem znanja, informacija i dobre prakse iz područja socijalne zaštite među članicama i
 - tehničke suradnje i savjeta;
- (d) pružanja potpore nacionalnom dijalogu na temu osmišljavanja i primjene nacionalnih najnižih standarda socijalne zaštite i
- (e) jačanja suradnje i koordinacija potpore zemljama članicama s drugim relevantnim organizacijama poslodavaca i radnika, kao i drugim relevantnim i reprezentativnim organizacijama onih koji su zainteresirani, u svrhu razvoja nacionalnih strategija socijalne zaštite.

Reference

Izvešća dostavljena Međunarodnoj konferenciji rada i dokumenta koja je Konferencija usvojila

Odluke i zaključci u području socijalne sigurnosti, Međunarodna konferencija rada, 89. zasjedanje, Ženeva, 2001, u *Zborniku* (Ženeva, 2001), broj 16: Izvešće Povjerenstva socijalne sigurnosti. Dostupno na:

<http://www.ilo.org/public/english/standards/relm/ilc/ilc89/pdf/pr-16.pdf>

Socijalna sigurnost: *Novi konzensus* (Ženeva, 2001). Dostupno na:

<http://www.ilo.org/public/english/protection/secsoc/downloads/353sp1.pdf>

Socijalna sigurnost za socijalnu pravdu i pravičnu globalizaciju: Dugoročna diskusija o socijalnoj zaštiti (socijalnoj sigurnosti) u sklopu Deklaracije MOR-a o socijalnoj pravdi za pravičnu globalizaciju, Izvešće VI, Međunarodna konferencija rada, 100. zasjedanje, Ženeva, 2011. Dostupno na:

http://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_norm/---relconf/documents/meetingdocument/wcms_152819.pdf

Rezolucije i zaključci po pitanju dugoročne diskusije o socijalnoj zaštiti (socijalnoj sigurnosti), Međunarodna konferencija rada, 100. zasjedanje, Ženeva, 2011., u *Provizornom zapisniku* (Ženeva, 2011.), broj 24: Izvešće Povjerenstva za dugoročnu diskusiju o socijalnoj zaštiti. Dostupno na:

http://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_norm/---relconf/documents/meetingdocument/wcms_157820.pdf

Platforme za socijalnu zaštitu s ciljem postizanja socijalne pravde i pravične globalizacije, Izvešće IV (1), Međunarodna konferencija rada, 101. zasjedanje, Ženeva, 2012. Dostupno na:

http://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/@ed_norm/@relconf/documents/meetingdocument/wcms_160210.pdf

Platforme za socijalnu zaštitu s ciljem postizanja socijalne pravde i pravične globalizacije, Izvešće IV (2A), Međunarodna konferencija rada, 101. zasjedanje, Ženeva, 2012. Dostupno na:

http://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_norm/---relconf/documents/meetingdocument/wcms_174694.pdf

Najniži standardi socijalne zaštite s ciljem postizanja socijalne pravde i pravične globalizacije, Izvješće IV (2B), Međunarodna konferencija rada, 101. zasjedanje, Ženeva, 2012. Dostupno na:

http://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_norm/---relconf/documents/meetingdocument/wcms_174637.pdf

Preporuka po pitanju nacionalnih strategija socijalne zaštite (Prijedlog platformi za socijalnu zaštitu), 2012. (br. 202). Dostupno na:

http://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=NORMLEXPUB:12100:0::NO:12100:P12100_INSTRUMENT_ID:3065524:NO

Rezolucija koja se odnosi na nastojanja da najniži standardi socijalne zaštite postanu nacionalna realnost diljem svijeta. Međunarodna konferencija rada, 101. zasjedanje, Ženeva, 2012., u *Provizornom zapisniku* br. 14: Izvješće Povjerenstva za najniže standarde socijalne zaštite (Ženeva, 2012.), str. 108. Dostupno na:

http://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_norm/---relconf/documents/meetingdocument/wcms_182950.pdf

18. MOR: *Zbornik* (Ženeva, 2012), broj 14: Izvješće Odbora o platformi socijalne zaštite, strana 108. Dostupno na: http://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_norm/---relconf/documents/meetingdocument/wcms_182950.pdf.

Dodatak

Konvencija o najnižim standardima socijalne sigurnosti, 1952 (br. 102)

MEĐUNARODNA KONFERENCIJA RADA

Konvencija broj 102

KONVENCIJA O NAJNIŽIM STANDARDIMA SOCIJALNE SIGURNOSTI

Koju je u Ženevi sazvalo Upravno vijeće Međunarodnog ureda rada, sastavši se na svom trideset i petom zasjedanju 4. lipnja 1952.,

Odlučivši prihvatiti određene prijedloge u svezi s najnižim standardima socijalne sigurnosti, a što je peta točka dnevnog reda zasjedanja, i

Odlučivši da ovi prijedlozi dobiju oblik međunarodne konvencije,

Usvaja dvadeset i osmog lipnja tisuću devetsto pedeset i druge godine, sljedeću Konvenciju, koja se naziva Konvencija o najnižim standardima socijalne sigurnosti, 1952.

DIO I. OPĆE ODREDBE

Članak 1

1. U smislu ove Konvencije:
 - (a) izraz "propisan" znači utvrđen u ili na temelju nacionalnih zakona ili drugih propisa;
 - (b) izraz "prebivalište" znači uobičajeno prebivalište na teritoriju članice, a izraz "stanovnik" znači osobu koja ima prebivalište na teritoriju članice;
 - (c) izraz "supruga" znači suprugu koju uzdržava njezin suprug;

- (d) izraz "udovica" znači ženu koju je njezin suprug uzdržavao u trenutku njegove smrti;
- (e) izraz "dijete" znači dijete mlađe od dobi predviđene za završetak obveznog školovanja ili mlađe od 15 godina, ovisno o tome kako je propisano;
- (f) izraz "kvalificirajuće razdoblje" znači razdoblje uplaćivanja doprinosa ili razdoblje trajanja zaposlenja ili razdoblje prebivanja, ili svaka kombinacija tih razdoblja, ovisno o tome kako je propisano.

2. U člancima 10, 34 i 49 izraz "davanje" znači izravno davanje u obliku njege ili neizravno davanje koje obuhvaća naknadu troškova koje je dotična osoba imala.

Članak 2

Svaka članica u odnosu na koju je ova Konvencija na snazi

- (a) mora primjenjivati:
 - (i) Dio I;
 - (ii) najmanje tri dijela od Dijela: II, III, IV, V, VI, VII, VIII, IX i X, uključujući najmanje jedan dio od Dijela: IV, V, VI, IX i X;
 - (iii) odgovarajuće odredbe Dijela XI, XII i XIII; i
 - (iv) Dio XIV; i
- (b) mora naznačiti u svojoj ratifikaciji one dijelove od Dijela II do X u odnosu na koje prihvaća obveze iz ove Konvencije.

Članak 3

1. Članica čije su gospodarstvo i zdravstvena infrastruktura nedostavno razvijeni može, ako i sve dok nadležne vlasti smatraju to potrebnim, izjavom dodanom svojoj ratifikaciji, iskoristiti mogućnost privremenih izuzetaka predviđenih u sljedećim člancima: 9 d); 12 (2); 15 d); 18 (2); 21 c); 27 d); 33 b); 34 (3); 41 d); 48 c); 55 d) i 61 d).

2. Svaka članica, koja je dala izjavu u skladu sa stavkom 1 ovoga članka, mora u svom godišnjem izvješću o primjeni Konvencije, koje se podnosi na temelju članka 22 Statuta Međunarodne organizacije rada, naznačiti u odnosu na svaki izuzetak za čije je korištenje pridržala sebi pravo:

- (a) da i dalje postoje razlozi za to; ili
- (b) da se odriče svog prava na korištenje mogućnosti izuzetka od navedenog datuma.

Članak 4

1. Svaka članica koja je ratificirala ovu Konvenciju može naknadno notificirati glavnom ravnatelju Međunarodnog ureda rada prihvaćanje obveza iz Konvencije u pogledu jednog ili više dijelova od Dijela II do X koji nisu bili navedeni u njezinoj ratifikaciji.

2. Prihvaćanje obveza predviđeno stavkom 1 ovoga članka smatrat će se sastavnim dijelom ratifikacije i imat će snagu ratifikacije od datuma notifikacije.

Članak 5

Kada je, radi primjene bilo kojeg dijela od Dijela II do Dijela X ove Konvencije koji će biti obuhvaćen ratifikacijom, članica obvezna zaštititi propisane kategorije osoba koje ukupno čine najmanje određeni postotak zaposlenika ili stanovnika, ta članica mora, prije nego preuzme obvezu primjene bilo kojeg takvog dijela, utvrditi da je ispunjen uvjet u pogledu odgovarajućeg postotka.

Članak 6

U svrhu primjene Dijela II, III, IV, V, VIII, (u onoj mjeri u kojoj se odnosi na zdravstvenu zaštitu), IX ili X ove Konvencije, članica može uključiti i zaštitu koja se pruža kroz osiguranje koje, iako za zaštićene osobe nije obvezno prema odredbama nacionalnih zakona I drugih propisa,

- (a) je pod nadzorom javnih vlasti ili kojim, u skladu s propisanim standardima, zajednički upravljaju poslodavci i radnici;
- (b) obuhvaća znatan dio osoba čija zarada nije veća od zarade kvalificiranog manualnog zaposlenika muškarca, i
- (c) je u skladu, zajedno s ostalim oblicima zaštite, gdje je to primjereno, s mjerodavnim odredbama ove Konvencije.

Dio II. ZDRAVSTVENA ZAŠTITA

Članak 7

Svaka članica za koju je ovaj dio Konvencije na snazi mora zaštićenim osobama osigurati davanje, ako njihovo stanje zahtijeva zdravstvenu zaštitu preventivne ili kurativne naravi, u skladu s odredbama članka ovoga dijela.

Članak 8

Osigurani slučaj obuhvaća svaku bolest bez obzira na njen uzrok, kao i trudnoću i porod i njihove posljedice.

Članak 9

Krug zaštićenih osoba obuhvaća:

- a) propisane kategorije zaposlenika koje čine najmanje 50 posto svih zaposlenika, kao i njihove supruge i djecu; ili
- (b) propisane kategorije ekonomski aktivnog stanovništva koje čine najmanje 20 posto svih stanovnika, kao i njihove supruge i djecu; ili
- (c) propisane kategorije stanovnika koje čine najmanje 50 posto svih stanovnika; ili
- (d) kad je na snazi izjava dana na temelju članka 3 , propisane kategorije zaposlenika koji čine najmanje 50 posto svih zaposlenika u industrijskim poduzećima koja zapošljavaju 20 ili više osoba, kao i njihove supruge i djecu.

Članak 10

1. Davanje obuhvaća najmanje:

- (a) za bolest:
 - (i) njegu koju pruža liječnik opće prakse, uključujući kućne posjete;
 - (ii) njegu koju pruža liječnik specijalist u bolnicama za bolničke i vanbolničke pacijente, i njegu koju pruža liječnik specijalist dostupnu izvan bolnice;

- (iii) osnovne farmaceutske proizvode koje prepisu liječnici ili druge stručne osobe; i
 - (iv) smještaj u bolnicu kad je to potrebno; i
- (b) za trudnoću i porod i njihove posljedice:
- (i) njegu prije, za vrijeme i nakon poroda koju pružaju liječnici ili kvalificirane primalje; i
 - (ii) smještaj u bolnicu kad je to potrebno.
2. Od korisnika ili njegovog uzdržavatelja može se zahtijevati da sudjeluje u troškovima zdravstvene zaštite koju korisnik ostvaruje zbog bolesti; pravila o sudjelovanju u troškovima moraju biti takva da ne predstavljaju prevelik teret.
3. Davanje utvrđeno odredbama ovoga članka osigurava se radi očuvanja, vraćanja ili poboljšanja zdravlja zaštićene osobe i njene sposobnosti za rad i zadovoljavanja njenih osobnih potreba.
4. Ustanove ili vladina tijela koja osiguravaju davanje moraju, na odgovarajući način, poticati zaštićene osobe na korištenje općih zdravstvenih službi koje su im na raspolaganje stavile javne vlasti ili druga tijela priznata od strane javnih vlasti.

Članak 11

Davanje utvrđeno člankom 10. mora se, za osigurani slučaj, osigurati barem zaštićenoj osobi koja je navršila, ili čiji je uzdržavatelj navršio, kvalificirajuće razdoblje koje se smatra potrebnim kako bi se spriječila zlouporaba.

Članak 12

1. Davanje utvrđeno člankom 10. mora se osigurati za sve vrijeme trajanja osiguranog slučaja, osim što za bolest može biti ograničeno na 26 tjedana za svaki pojedini slučaj, ali se davanje ne smije obustaviti dok se isplaćuje naknada za bolest, i mora se propisati mogućnost produženja davanja za propisane bolesti za koje je priznato da zahtijevaju dugotrajnu njegu.
2. Kad je na snazi izjava dana na temelju članka 3, trajanje davanja se može ograničiti na 13 tjedana u svakom pojedinom slučaju.

DIO III. DAVANJE ZA BOLESTI

Članak 13

Svaka članica za koju je ovaj dio Konvencije na snazi mora zaštićenim osobama osigurati davanje za bolest u skladu s odredbama članka ovoga Dijela.

Članak 14

Osigurani slučaj obuhvaća nesposobnost za rad uslijed bolesti koja ima za posljedicu gubitak zarade, kako je utvrđen nacionalnim zakonima i drugim propisima.

Članak 15

Krug zaštićenih osoba obuhvaća:

- (a) propisane kategorije zaposlenika koje čine najmanje 50 posto svih zaposlenika; ili
- (b) propisane kategorije ekonomski aktivnog stanovništva koje čine najmanje 20 posto svih stanovnika; ili
- (c) sve stanovnike čije imovinsko stanje za vrijeme osiguranog slučaja ne prelazi granične iznose propisane u skladu s odredbama članka 67; ili
- (d) kad je na snazi izjava dana na temelju članka 3, propisane kategorije zaposlenika koji predstavljaju najmanje 50 posto svih zaposlenika u industrijskim poduzećima koja zapošljavaju 20 ili više osoba, kao i njihove supruge i djecu.

Članak 16

1. Kada su zaštićene određene kategorije zaposlenika ili određene kategorije ekonomski aktivnog stanovništva davanje mora biti u obliku obročne isplate obračunate u skladu s odredbama članka 65 ili članka 66.

2. Kada su zaštićeni svi stanovnici čije imovinsko stanje za vrijeme osiguranog slučaja ne prelazi propisane granične iznose, davanje mora biti u obliku obročne isplate obračunate u skladu s odredbama članka 67.

Članak 17

Davanje utvrđeno člankom 16 mora se, u osiguranom slučaju, osigurati barem zaštićenoj osobi koja je navršila takvo kvalificirajuće razdoblje koje se smatra potrebnim kako bi se spriječila zlouporaba.

Članak 18

1. Davanje utvrđeno člankom 16 mora se osigurati za sve vrijeme trajanja osiguranog slučaja, osim što može biti ograničeno na 26 tjedana za svaki pojedini slučaj bolesti i ne mora se isplatiti za prva tri dana gubitka zarade.

2. Ako je na snazi izjava dana na temelju članka 3, trajanje davanja može biti vremenski ograničeno:

- (a) na razdoblje određeno tako da ukupan broj dana za koje se naknada za bolest isplaćuje u toku jedne godine ne bude manji od deseterostrukog prosječnog broja zaštićenih osoba za vrijeme te godine; ili
- (b) na 13 tjedana za svaki pojedini slučaj bolesti, u kojem slučaju se ne mora isplatiti za prva tri dana gubitka zarade.

DIO IV. DAVANJE ZA NEZAPOSLENOST

Članak 19

Svaka članica za koju je ovaj dio Konvencije na snazi mora zaštićenim osobama osigurati davanje za nezaposlenost u skladu s odredbama članka ovoga dijela.

Članak 20

Osigurani slučaj obuhvaća gubitak zarade, kako je utvrđen nacionalnim zakonima i drugim propisima, zbog nemogućnosti pronalaženja odgovarajućeg zaposlenja za zaštićenu osobu koja je sposobna i raspoloživa za rad.

Članak 21

Krug zaštićenih osoba obuhvaća:

- (a) propisane kategorije zaposlenika koje čine najmanje 50 posto svih zaposlenika; ili

- (b) sve stanovnike čije imovinsko stanje za vrijeme osiguranog slučaja ne prelazi granične iznose propisane u skladu s odredbama članka 67; ili
- (c) kad je na snazi izjava dana na temelju članka 3, propisane kategorije zaposlenika koji predstavljaju najmanje 50 posto svih zaposlenika u industrijskim poduzećima koja zapošljavaju 20 ili više osoba.

Članak 22

1. Kada su zaštićene određene kategorije zaposlenika davanje mora biti u obliku obročne isplate obračunate u skladu s odredbama članka 65 ili članka 66.

2. Kada su zaštićeni svi stanovnici čije imovinsko stanje za vrijeme osiguranog slučaja ne prelazi propisane granične iznose, davanje mora biti u obliku obročne isplate obračunate u skladu s odredbama članka 67.

Članak 23

Davanje predviđeno člankom 22 mora se, u osiguranom slučaju, osigurati barem zaštićenoj osobi koja je navršila takvo kvalificirajuće razdoblje koje se smatra potrebnim kako bi se spriječila zlouporaba.

Članak 24

1. Davanje predviđeno člankom 22. mora se osigurati za sve vrijeme trajanja osiguranog slučaja, osim što može biti ograničeno:

- (a) kada su zaštićene određene kategorije zaposlenika, na 13 tjedana unutar razdoblja od 12 mjeseci, ili
- (b) kada su zaštićeni svi stanovnici čije imovinsko stanje za vrijeme osiguranog slučaja ne prelazi propisane granične iznose, na 26 tjedana unutar razdoblja od 12 mjeseci.

2. Kada je nacionalnim zakonima ili drugim propisima utvrđeno da se trajanje davanja mijenja prema duljini razdoblja uplaćivanja doprinosa i/ili visini prethodno dobivenih naknada unutar propisanog razdoblja, smatrat će se da su odredbe podstavka (a), stavka 1. zadovoljene ako je prosječno trajanje davanja najmanje 13 tjedana unutar razdoblja od 12 mjeseci.

3. Davanje se ne mora isplaćivati u razdoblju čekanja od prvih sedam dana za svaki pojedinačni slučaj gubitka zarade, s time da se razdoblje neza-

poslenosti prije i nakon privremenog zaposlenja koje je trajalo kraće od propisanog razdoblja računa kao dio istog slučaja gubitka zarade.

4. Za sezonske radnike trajanje davanja i razdoblje čekanja mogu se prilagoditi uvjetima njihovog zaposlenja.

DIO V. DAVANJE ZA STAROST

Članak 25

Svaka članica za koju je ovaj dio Konvencije na snazi mora zaštićenim osobama osigurati davanje za starost u skladu s odredbama članka ovoga Dijela.

Članak 26

1. Osigurani slučaj obuhvaća starost iznad propisane dobi.
2. Najviša propisana dob mora biti 65 godina starosti ili neka viša životna dob koju je utvrdila nadležna vlast uzevši u obzir radnu sposobnost starijih osoba u dotičnoj zemlji.
3. Nacionalnim zakonima ili drugim propisima može se propisati da se davanje osobi koja bi inače imala pravo na njega, može obustaviti ako ona obavlja bilo koju od propisanih plaćenih djelatnosti, ili da se davanje, ako je zasnovano na plaćanju doprinosa, može smanjiti ako zarada korisnika prelazi propisani iznos, i, ako se ne zasniva na plaćanju doprinosa, da se davanje može smanjiti ako zarada korisnika ili njegovo imovno stanje ili zbroj zarade i imovnog stanja prelazi propisani iznos.

Članak 27

Krug zaštićenih osoba obuhvaća:

- (a) propisane kategorije zaposlenika koje čine najmanje 50 posto svih zaposlenika; ili;
- (b) propisane kategorije ekonomski aktivnog stanovništva koje čine najmanje 20 posto svih stanovnika; ili
- (c) sve stanovnike čije imovinsko stanje za vrijeme osiguranog slučaja ne prelazi granične iznose propisane u skladu s odredbama članka 67 članka 67; ili

- (d) kad je na snazi izjava dana na temelju članka 3, propisane kategorije zaposlenika koji čine najmanje 50 posto svih zaposlenika u industrijskim poduzećima koja zapošljavaju 20 ili više osoba.

Članak 28

Davanje mora imati oblik obročne isplate obračunate:

- (a) kada su zaštićene određene kategorije zaposlenika ili određene kategorije ekonomski aktivnog stanovništva, u skladu s odredbama člana 65 ili članka 66.
- (b) kada su zaštićeni svi stanovnici čije imovinsko stanje za vrijeme osiguranog slučaja ne prelazi propisane granične iznose, u skladu s odredbama člana 67.

Članak 29

1. Davanje utvrđeno člankom 28. mora se, u osiguranom slučaju, osigurati barem:

- (a) zaštićenoj osobi koja je prije nastanka osiguranog slučaja navršila, u skladu s propisanim pravilima, kvalificirajuće razdoblje koje može biti 30 godina uplaćivanja doprinosa ili 20 godina prebivanja; ili
- (b) kada su, u načelu, zaštićene sve ekonomski aktivne osobe, zaštićenoj osobi koja je navršila propisano kvalificirajuće razdoblje uplaćivanja doprinosa i za koju je, dok je radila, uplaćen propisani prosječni godišnji broj doprinosa.

2. Ako je davanje iz stavka 1. ovoga članka uvjetovano najkraćim razdobljem uplaćivanja doprinosa ili zaposlenja, umanjeno davanje mora se osigurati barem:

- (a) zaštićenoj osobi koja je prije nastanka osiguranog slučaja navršila, u skladu s propisanim pravilima, kvalificirajuće razdoblje od 15 godina uplaćivanja doprinosa ili zaposlenja; ili
- (b) kada su, u načelu, zaštićene sve ekonomski aktivne osobe, zaštićenoj osobi koja je navršila propisano kvalificirajuće razdoblje uplaćivanja doprinosa i za koju je, dok je bila sposobna za rad, uplaćena polovica propisanog prosječnog godišnjeg broja doprinosa u skladu s podstavkom (b), stavka 1 ovoga članka.

3. Uvjeti iz stavka 1 ovoga članka smatrat će se ispunjenim kada je davanje, obračunato u skladu s odredbama XI dijela, ali deset postotnih bodova niže nego što je prikazano u Tablici priloženoj uz taj dio za određenog standardnog korisnika, osigurano barem zaštićenoj osobi koja je navršila, u skladu s propisanim pravilima, kvalificirajuće razdoblje od deset godina uplaćivanja doprinosa ili pet godina prebivanja.

4. Postotak naznačen u Tablici priloženoj uz Dio XI može se razmjerno smanjivati ako je kvalificirajuće razdoblje za davanje koje odgovara umanjenom postotku duže od deset godina uplaćivanja doprinosa ili zaposlenja, ali kraće od 30 godina uplaćivanja doprinosa ili zaposlenja; ako je kvalificirajuće razdoblje dulje od 15 godina, umanjeno davanje se isplaćuje u skladu sa stavkom 2 ovoga članka.

5. Ako je davanje utvrđeno stavcima 1, 3 ili 4 ovoga članka uvjetovano najkraćim razdobljem uplaćivanja doprinosa ili zaposlenja, umanjeno davanje isplatit će se, u skladu s propisanim uvjetima, zaštićenoj osobi koja, isključivo zbog svoje poodmakle životne dobi u trenutku stupanja na snagu ovog dijela, nije ispunila uvjete predviđene stavkom 2 ovoga članka, osim ako je davanje u skladu s odredbama stavaka 1, 3 ili 4 takvoj osobi osigurano u životnoj dobi koja je viša od uobičajene dobi.

Članak 30

Davanja utvrđena člancima 28 i 29. isplaćuju se za sve vrijeme trajanja osiguranog slučaja.

DIO VI. DAVANJE ZA OZLJEDU NA RADU

Članak 31

Svaka članica za koju je ovaj dio Konvencije na snazi mora zaštićenim osobama osigurati davanje za ozljedu na radu u skladu s odredbama članaka ovoga dijela.

Članak 32

Osigurani slučajevi, ako je to posljedica ozljede na radu ili propisane profesionalne bolesti, obuhvaćaju:

(a) bolest;

- (b) nesposobnost za rad nastalu kao posljedica takvog stanja koje sa sobom povlači gubitak zarade, kako je utvrđen nacionalnim zakonima i drugim propisima;
- (c) potpuni ili djelomični gubitak sposobnosti za zarađivanje iznad propisanog stupnja, kada je vjerojatno da će biti trajan, ili odgovarajuće smanjenje tjelesne sposobnosti;
- (d) gubitak uzdržavanja udovice ili djeteta nastao kao posljedica smrti uzdržavatelja; udovici se pravo na davanje može uvjetovati pretpostavkom, u skladu s nacionalnim zakonima i drugim propisima, njezine nesposobnosti da se sama uzdržava.

Članak 33

Krug zaštićenih osoba obuhvaća:

- (a) propisane kategorije zaposlenika koje čine najmanje 50 posto svih zaposlenika, i, za davanje za smrt uzdržavatelja, također njihove supruge i djecu; ili
- (b) kad je na snazi izjava dana na temelju članka 3 propisane kategorije zaposlenika koji čine najmanje 50 posto svih zaposlenika u industrijskim poduzećima koja zapošljavaju 20 ili više osoba, i, za davanje za smrt uzdržavatelja, također njihove supruge i djecu.

Članak 34

1. Za bolest, davanje obuhvaća zdravstvenu zaštitu na način utvrđen stavcima 2 i 3 ovoga članka.

2. Zdravstvena zaštita obuhvaća:

- (a) njegu koju pružaju liječnik opće prakse i liječnik specijalist za bolničke i vanbolničke pacijente, uključujući kućne posjete;
- (b) zaštitu zubi;
- (c) bolničarsku njegu u kući ili bolnici ili u drugoj zdravstvenoj ustanovi;
- (d) smještaj u bolnicama, domovima za oporavak, sanatorijima ili drugim zdravstvenim ustanovama;
- (e) opskrbu stomatološkim, farmaceutskim i drugim medicinskim ili kirurškim materijalom, uključujući proteze, njihovo održavanje i naočale;

(f) njegu koju pružaju osobe neke druge struke, zakonski priznate kao srodne medicinskoj struci, pod nadzorom liječnika ili stomatologa.

3. Kad je na snazi izjava dana na temelju članka 3, zdravstvena zaštita obuhvaća najmanje:

- (a) njegu koju pružaju liječnik opće prakse, uključujući kućne posjete;
- (b) specijalističku zaštitu u bolnici za bolničke i vanbolničke pacijente, i onu specijalističku zaštitu koja se može ostvariti izvan bolnice;
- (c) osnovne farmaceutske proizvode koje propiše liječnik ili druga stručna osoba; i
- (d) smještaj u bolnici ako je potrebno.

4. Zdravstvena zaštita koja se pruža u skladu s prethodnim stavcima osigurava se radi očuvanja, vraćanja ili poboljšanja zdravlja zaštićene osobe i njene sposobnosti za rad i zadovoljavanja njenih osobnih potreba.

Članak 35

1. Ustanove ili vladina tijela koja osiguravaju pružanje zdravstvene zaštite moraju, gdje je to prikladno, surađivati s općim službama za profesionalnu rehabilitaciju radi ponovnog osposobljavanja invalidnih osoba za odgovarajući posao.

2. Nacionalnim zakonima ili drugim propisima takve ustanove ili tijela mogu se ovlastiti da osiguraju sve što je potrebno za profesionalnu rehabilitaciju invalidnih osoba.

Članak 36

1. U slučaju nesposobnosti za rad, potpunog gubitka sposobnosti zarađivanja za koji je vjerojatno da će biti trajan ili odgovarajućeg gubitka tjelesne sposobnosti, ili smrti uzdržavatelja, davanje mora imati oblik obročne isplate obračunate u skladu s odredbama članka 65 ili članka 66.

2. U slučaju djelomičnog gubitka sposobnosti zarađivanja za koji je vjerojatno da će biti trajan ili odgovarajućeg gubitka tjelesne sposobnosti, davanje, ako je dospjelo, mora imati oblik obročne isplate koja predstavlja odgovarajući razmjerni dio one predviđene za potpuni gubitak sposobnosti zarađivanja ili odgovarajući gubitak tjelesne sposobnosti.

3. Obročna isplata može se zamijeniti jednokratnom isplatom paušalnog iznosa:

- (a) kada je stupanj nesposobnosti neznatan; ili
- (b) kada je nadležna vlast ocijenila da će paušalni iznos biti pravilno upotrijebljen.

Članak 37

Davanje utvrđeno člancima 34 i 36 mora se, u osiguranom slučaju, osigurati barem zaštićenoj osobi koja je bila zaposlena na teritoriju članice u vrijeme nesreće, ako je ozljeda posljedica nesreće, ili u vrijeme obolijevanja ako je ozljeda posljedica bolesti, a za obročne isplate za smrt uzdržavatelja, udovici i djeci te osobe.

Članak 38

Davanje utvrđeno člancima 34 i 36 mora se osigurati za sve vrijeme trajanja osiguranog slučaja, osim što se u slučaju nesposobnosti za rad davanje ne mora isplaćivati za prva tri dana u svakom pojedinom slučaju gubitka zarade.

DIO VII. OBITELJSKO DAVANJE

Članak 39

Svaka članica za koju je ovaj dio Konvencije na snazi mora zaštićenim osobama osigurati obiteljsko davanje u skladu s odredbama članka ovoga dijela.

Članak 40

Osigurani slučaj obuhvaća odgovornost za uzdržavanje djece kako je to propisano.

Članak 41

Krug zaštićenih osoba obuhvaća:

- (a) propisane kategorije zaposlenika koje čine najmanje 50 posto svih zaposlenika; ili

- (b) propisane kategorije ekonomski aktivnog stanovništva koje čine najmanje 20 posto svih stanovnika, ili
- (c) sve stanovnike čiji prihodi za vrijeme osiguranog slučaja ne prelaze propisane granične iznose; ili
- (d) kad je na snazi izjava dana na temelju članka 3 propisane kategorije zaposlenika koji predstavljaju najmanje 50 posto svih zaposlenika u industrijskim poduzećima koja zapošljavaju 20 ili više osoba.

Članak 42

Davanje mora imati oblik:

- (a) obročne isplate koja se isplaćuje svakoj zaštićenoj osobi koja je navršila propisano kvalificirajuće razdoblje; ili
- (b) osiguranja djeci ili za djecu hrane, odjeće, stana, odmora ili pomoći u kući; ili
- (c) kombinacije davanja utvrđenih podstavcima (a) i (b) ovoga članka.

Članak 43

Davanje utvrđeno člankom 42 mora se osigurati barem zaštićenoj osobi koja je tijekom propisanog razdoblja navršila kvalificirajuće razdoblje koje može biti tri mjeseca uplaćivanja doprinosa ili zaposlenja ili jedna godina prebivanja, ovisno o tome kako je propisano.

Članak 44

Ukupna vrijednost davanja odobrenih zaštićenim osobama sukladno članku 42 mora biti tolika da predstavlja:

- (a) posto plaće prosječnog odraslog nekvalificiranog zaposlenika muškarca utvrđenog u skladu s pravilima iz članka 66 , pomnožene s ukupnim brojem djece zaštićenih osoba; ili,
- (b) 1,5 posto te plaće, pomnožene ukupnim brojem djece svih stanovnika.

Članak 45

Ako davanje ima oblik obročne isplate, mora se isplaćivati za sve vrijeme trajanja osiguranog slučaja.

DIO VIII. DAVANJE ZA MAJČINSTVO

Članak 46

Svaka članica za koju je ovaj dio ove Konvencije na snazi mora zaštićenim osobama osigurati davanje za majčinstvo u skladu s odredbama članka ovoga dijela.

Članak 47

Osigurani slučaj obuhvaća trudnoću i porod i njihove posljedice, i gubitak zarade koji iz toga proizlazi, kako je utvrđen nacionalnim zakonima ili drugim propisima.

Članak 48

Krug zaštićenih osoba obuhvaća:

- (a) sve žene u propisanim kategorijama zaposlenika, koje kategorije čine najmanje 50 posto svih zaposlenika, i, za zdravstveno davanje za majčinstvo, također supruge muškaraca u tim kategorijama; ili
- (b) sve žene u propisanim kategorijama ekonomski aktivnog stanovništva, koje kategorije čine najmanje 20 posto svih stanovnika, i, za zdravstveno davanje za majčinstvo, također supruge muškaraca u tim kategorijama.
- (c) kad je na snazi izjava dana na temelju članka 3, sve žene u propisanim kategorijama zaposlenika koji predstavljaju najmanje 50 posto svih zaposlenika u industrijskim poduzećima koja zapošljavaju 20 ili više osoba, i, za zdravstveno davanje za majčinstvo, također supruge muškaraca u tim kategorijama.

Članak 49

1. U slučaju trudnoće i poroda i njihovih posljedica, zdravstveno davanje za majčinstvo obuhvaća zdravstvenu zaštitu utvrđenu stavcima 2. i 3. ovoga članka.

2. Zdravstvena zaštita obuhvaća najmanje:

- (a) njegu prije, za vrijeme i nakon poroda koju pruža liječnik ili kvalificirana primalja; i
- (b) smještaj u bolnicu kad je to potrebno.

3. Zdravstvena zaštita utvrđena stavkom 2. ovoga članka osigurava se radi očuvanja, vraćanja ili poboljšanja zdravlja zaštićene žene i njezine sposobnosti za rad i zadovoljavanja njezinih osobnih potreba.

4. Ustanove ili vladina tijela koja osiguravaju zdravstveno davanje za majčinstvo moraju, na odgovarajući način, poticati zaštićene žene na korištenje općih zdravstvenih službi koje su im na raspolaganje stavile javne vlasti ili druga tijela priznata od strane javnih vlasti.

Članak 50

U slučaju gubitka zarade koji je nastao zbog trudnoće i poroda i njihovih posljedica, davanje mora imati oblik obročne isplate obračunate u skladu s odredbama članku 65 ili članka 66. Iznos obročne isplate može se mijenjati tijekom trajanja osiguranog slučaja, uz uvjet da je prosječni iznos u skladu s uvjetima utvrđenim navedenim odredbama.

Članak 51

Davanje utvrđeno člancima 49. i 50. mora se, u osiguranom slučaju, osigurati barem ženi u zaštićenim kategorijama koja je navršila takvo kvalificirajuće razdoblje koje se smatra potrebnim za sprječavanje zlouporabe, a davanje utvrđeno člankom 49 mora se osigurati i supruzi muškarca u zaštićenim kategorijama, ako je taj muškarac navršio takvo kvalificirajuće razdoblje.

Članak 52

Davanje utvrđeno člancima 49. i 50. mora se osigurati za sve vrijeme trajanja osiguranog slučaja, osim što se obročna isplata može ograničiti na 12 tjedana ukoliko nacionalnim zakonima ili drugim propisima nije uvjetovano ili odobreno dulje razdoblje odsutnosti s posla, u kojem slučaju se ne može ograničiti na razdoblje kraće od tog duljeg razdoblja.

DIO IX. DAVANJE ZA INVALIDNOST

Članak 53

Svaka članica za koju je ovaj dio Konvencije na snazi mora zaštićenim osobama osigurati davanje za invalidnost u skladu s odredbama članka ovoga dijela.

Članak 54

Osigurani slučaj obuhvaća nesposobnost za obavljanje bilo koje plaćene djelatnosti u propisanom opsegu, za koju nesposobnost je vjerojatno da će biti trajna ili koja traje i nakon prestanka korištenja prava na davanje za bolest.

Članak 55

Krug zaštićenih osoba obuhvaća:

- (a) propisane kategorije zaposlenika koje čine najmanje 50 posto svih zaposlenika; ili;
- (b) propisane kategorije ekonomski aktivnog stanovništva koje čine najmanje 20 posto svih stanovnika; ili
- (c) sve stanovnike čije imovinsko stanje za vrijeme osiguranog slučaja ne prelazi granične iznose propisane u skladu s odredbama članka 67; ili
- (d) kad je na snazi izjava dana na temelju članka 3., propisane kategorije zaposlenika koji predstavljaju najmanje 50 posto svih zaposlenika u industrijskim poduzećima koja zapošljavaju 20 ili više osoba.

Članak 56

Davanje mora imati oblik obročne isplate obračunate na sljedeći način:

- (a) kada su zaštićene određene kategorije zaposlenika ili određene kategorije ekonomski aktivnog stanovništva u skladu s odredbama članka 65 ili članka 66;
- (b) kada su zaštićeni svi stanovnici čije imovinsko stanje za vrijeme osiguranog slučaja ne prelazi propisane granične iznose u skladu s odredbama članka 67.

Članak 57

1. Davanje utvrđeno člankom 56. mora se, u osiguranom slučaju, osigurati barem:

- (a) zaštićenoj osobi koja je prije nastanka osiguranog slučaja navršila, u skladu s propisanim pravilima, kvalificirajuće razdoblje koje može biti 15 godina uplaćivanja doprinosa ili zaposlenja ili 10 godina prebivanja; ili
- (b) kada su, u načelu, zaštićene sve ekonomski aktivne osobe, zaštićenoj osobi koja je navršila kvalificirajuće razdoblje uplaćivanja doprinosa u

trajanju od tri godine i za koju je, dok je bila sposobna za rad, uplaćen propisani prosječni godišnji broj doprinosa.

2. Ako je davanje iz stavka 1 ovoga članka uvjetovano najkraćim razdobljem uplaćivanja doprinosa ili zaposlenja, umanjeno davanje mora se osigurati barem:

- (a) zaštićenoj osobi koja je prije nastanka osiguranog slučaja navršila, u skladu s propisanim pravilima, kvalificirajuće razdoblje od pet godina uplaćivanja doprinosa ili zaposlenja; ili
- (b) kada su, u načelu, zaštićene sve ekonomski aktivne osobe, zaštićenoj osobi koja je navršila kvalificirajuće razdoblje uplaćivanja doprinosa u trajanju od tri godine i za koju je, dok je bila sposobna za rad, uplaćena polovica prosječnog godišnjeg broja doprinosa propisanog u skladu s odredbom podstavka (b), stavka 1. ovoga članka.

3. Uvjeti iz stavka 1 ovoga članka smatrat će se ispunjenim kada je davanje, obračunato u skladu s uvjetima iz XI dijela ali deset postotnih bodova niže nego što je prikazano u Tablici priloženoj uz taj dio za određenog standardnog korisnika, osigurano barem zaštićenoj osobi koja je navršila, u skladu s propisanim pravilima, kvalificirajuće razdoblje od pet godina uplaćivanja doprinosa, zaposlenja ili prebivanja.

4. Postotak naznačen u Tablici priloženoj uz XI. dio može se razmjerno smanjivati ako je kvalificirajuće razdoblje za mirovinu koja odgovara umanjenom postotku duže od pet godina uplaćivanja doprinosa ili zaposlenja, ali kraće od 15 godina uplaćivanja doprinosa ili zaposlenja; umanjeno davanje isplaćuje se u skladu sa stavkom 2 ovoga članka.

Članak 58

Davanje utvrđeno člancima 56. i 57. mora se osigurati za sve vrijeme trajanja osiguranog slučaja ili do stjecanja prava na neko od davanja za starost.

DIO X. DAVANJE ČLANOVIMA OBITELJI KADA UMRE UZDRŽAVATELJ

Članak 59

Svaka članica za koju je ovaj dio Konvencije na snazi mora zaštićenim osobama osigurati davanje kada umre njihov uzdržavatelj u skladu s odredbama članaka ovoga dijela.

Članak 60

1. Osigurani slučaj obuhvaća gubitak sredstava za uzdržavanje udovice ili djeteta nastao kao posljedica smrti uzdržavatelja; udovici se pravo na davanje može uvjetovati pretpostavkom, u skladu s nacionalnim zakonima i drugim propisima, njezine nesposobnosti da se sama uzdržava.

2. Nacionalnim zakonima ili drugim propisima može se propisati da se davanje osobi koja bi inače imala pravo na njega, može obustaviti ako ona obavlja bilo koju od propisanih plaćenih djelatnosti, ili da se davanje, ako je zasnovano na plaćanju doprinosa, može smanjiti ako zarada korisnika prelazi propisani iznos, i, ako se ne zasniva na plaćanju doprinosa, da se davanje može smanjiti ako zarada korisnika ili njegovo imovno stanje ili zbroj zarade i imovnog stanja prelazi propisani iznos.

Članak 61

Krug zaštićenih osoba obuhvaća:

- (a) supruge i djecu uzdržavatelja u propisanim kategorijama zaposlenika koje čine najmanje 50 posto svih zaposlenika; ili
- (b) supruge i djecu uzdržavatelja u propisanim kategorijama ekonomski aktivnog stanovništva koje čine najmanje 20 posto svih stanovnika; ili
- (c) sve udovice stanovnike i djecu stanovnike koji su izgubili svog uzdržavatelja i čije imovinsko stanje za vrijeme osiguranog slučaja ne prelazi granične iznose propisane u skladu s odredbama članka 67, ili
- (d) kad je na snazi izjava dana na temelju članka 3, supruge i djecu uzdržavatelja u propisanim kategorijama zaposlenika koji predstavljaju najmanje 50 posto svih zaposlenika u industrijskim poduzećima koja zapošljavaju 20 ili više osoba.

Članak 62

Davanje mora imati oblik obročne isplate obračunate na sljedeći način:

- (a) kada su zaštićene određene kategorije zaposlenika ili određene kategorije ekonomski aktivnog stanovništva, u skladu s odredbama članka 65 ili članka 66;
- (b) kada su zaštićene svi stanovnici čija primanja za vrijeme osiguranog slučaja ne prelaze propisane granične iznose, u skladu s odredbama članka 67.

Članak 63

1. Davanje utvrđeno člankom 62. mora se, u osiguranom slučaju, osigurati barem:

- (a) zaštićenoj osobi čiji je uzdržavatelj navršio, u skladu s propisanim pravilima, kvalificirajuće razdoblje koje može biti 15 godina uplaćivanja doprinosa ili 10 godina prebivanja; ili
- (b) kada su, u načelu, zaštićene supruge i djeca svih ekonomski aktivnih osoba, zaštićenoj osobi čiji je uzdržavatelj navršio kvalificirajuće razdoblje uplaćivanja doprinosa u trajanju od tri godine i za čijeg je uzdržavatelja, dok je bio sposoban za rad, uplaćen propisani prosječni godišnji broj doprinosa.

2. Ako je davanje iz stavka 1 ovoga članka uvjetovano najkraćim razdobljem uplaćivanja doprinosa ili zaposlenja, umanjeno davanje mora se osigurati barem:

- (a) zaštićenoj osobi čiji je uzdržavatelj navršio, u skladu s propisanim pravilima, kvalificirajuće razdoblje od pet godina uplaćivanja doprinosa ili zaposlenja; ili
- (b) kada su, u načelu, zaštićene supruge i djeca svih ekonomski aktivnih osoba, zaštićenoj osobi čiji je uzdržavatelj navršio kvalificirajuće razdoblje uplaćivanja doprinosa u trajanju od tri godine i za čijeg je uzdržavatelja, dok je bio sposoban za rad, uplaćena polovica prosječnog godišnjeg broja doprinosa propisanog u skladu s podstavkom (b), stavka 1 ovoga članka.

3. Uvjeti iz stavka 1 ovoga članka smatrat će se ispunjenima kada je davanje, obračunato u skladu s uvjetima iz Dijela XI ali deset postotnih bodova niže nego što je prikazano u Tablici priloženoj uz taj dio koja se odnosi na standardnog korisnika, osigurano barem zaštićenoj osobi čiji je uzdržavatelj navršio, u skladu s propisanim pravilima, kvalificirajuće razdoblje od pet godina uplaćivanja doprinosa, zaposlenja ili prebivanja.

4. Postotak naznačen u Tablici priloženoj uz Dio XI može se razmjerno smanjivati ako je kvalificirajuće razdoblje za davanje koje odgovara umanjenom postotku duže od pet godina uplaćivanja doprinosa ili zaposlenja, ali kraće od 15 godina uplaćivanja doprinosa ili zaposlenja; umanjeno davanje isplaćuje se u skladu sa stavkom 2 ovoga članka.

5. Udovici bez djece, pod pretpostavkom da je nesposobna uzdržavati se sama, može se propisati najkraće trajanje braka kao uvjet za stjecanje prava na davanje za smrt uzdržavatelja.

Članak 64

Davanje utvrđeno člancima 62 i 63 mora se osigurati za sve vrijeme trajanja osiguranog slučaja.

DIO XI. STANDARDI ZA OBRAČUNAVANJE OBROČNIH ISPLATA

Članak 65

1. U slučaju obročne isplate na koju se primjenjuje ovaj članak, iznos davanja, uvećan za iznos svih obiteljskih potpora koje se isplaćuju za vrijeme trajanja osiguranog slučaja, mora, za taj osigurani slučaj za standardnog korisnika navedenog u Tablici priloženoj uz ovaj dio, biti barem jednak iznosu koji odgovara postotku, navedenom u toj Tablici, ukupne prethodne zarade korisnika ili njegovog uzdržavatelja i iznosa svih obiteljskih potpora koje se isplaćuju zaštićenog osobi sa obiteljskim obvezama kao standardni korisnik.

2. Prethodna zarada korisnika ili njegovog uzdržavatelja obračunava se u skladu s propisanim pravilima, i, kada su zaštićene osobe ili njihovi uzdržavatelji prema svojoj zaradi razvrstani u razrede, njihova prethodna zarada može se obračunati prema osnovnim zaradama razreda kojem su pripadali.

3. Može se propisati gornja granica iznosa davanja ili zarade koja se uzima u obzir za obračunavanje davanja, uz uvjet da je ta gornja granica utvrđena na takav način da se u slučaju kad je prethodna zarada korisnika ili njegovog uzdržavatelja jednaka plaći kvalificiranog manualnog zaposlenika muškarca ili niža od nje primjenjuju odredbe stavka 1. ovoga članka.

4. Prethodna zarada korisnika ili njegovog uzdržavatelja, plaća kvalificiranog manualnog zaposlenika muškarca i sve obiteljske potpore moraju se obračunavati za isto vremensko razdoblje.

5. Za ostale korisnike davanja moraju biti primjerena u odnosu na davanja za standardnog korisnika.

6. U svrhu ovog članka, kvalificirani manualni zaposlenik muškarac je:
(a) monter ili tokar u proizvodnji strojeva, s izuzetkom električnih strojeva; ili

- (b) osoba koja se smatra tipičnim kvalificiranim zaposlenikom utvrđenim prema odredbi sljedećeg stavka; ili
- (c) osoba čija je zarada jednaka ili veća od zarade 75 posto svih zaštićenih osoba, s time da se ta zarada utvrđuje godišnje ili za kraća razdoblja, ovisno o tome kako je propisano; ili
- (d) osoba čija zarada iznosi 125 posto prosječne zarade svih zaštićenih osoba.

7. U svrhu podstavka (b) prethodnoga stavka, osoba koja se smatra tipičnim kvalificiranim zaposlenikom je osoba zaposlena u glavnoj skupini gospodarskih djelatnosti sa najvećim brojem zaposlenih ekonomski aktivnih muškaraca zaštićenih u dotičnom osiguranom slučaju ili uzdržavatelja zaštićenih osoba u grani koja obuhvaća najveći broj takvih osoba ili uzdržavatelja; u tu svrhu se koristi Međunarodna standardna klasifikacija svih gospodarskih djelatnosti po industrijama koju je usvojilo Gospodarsko i socijalno vijeće Ujedinjenih naroda na svom sedmom zasjedanju 27. kolovoza 1948., koja je sadržana u Dodatku 1. ove Konvencije, ili ta klasifikacija onakova kako bude izmjenjena bilo kada.

8. Ako se iznos davanja razlikuje za različita područja, kvalificirani zaposlenik muškarac može se utvrditi za svako područje u skladu sa stavicima 6 i 7 ovoga članka.

9. Plaća kvalificiranog manuelnog zaposlenika muškarca određuje se na temelju iznosa plaća za redovno radno vrijeme utvrđenih kolektivnim ugovorima, odnosno, kada je to primjenjivo, utvrđenih nacionalnim zakonima ili drugim propisima ili na temelju istih, ili običajima, uključujući i potpore za porast troškova života ako ih ima; kada se ti iznosi razlikuju za različita područja, a ne primjenjuje se stavak 8 ovoga članka, u obzir se uzima srednji iznos.

10. Ilznosi tekućih obročnih isplata za starost, ozljedu na radu (osim u slučaju nesposobnosti za rad), invalidnost i smrt uzdržavatelja moraju se uskladiti nakon bitnih promjena opće razine zarade koje nastanu zbog bitnih promjena troškova života.

Članak 66

1. U slučaju obročne isplate na koje se primjenjuje ovaj članak, iznos davanja, uvećan za iznos svih obiteljskih potpora koje se isplaćuju za vrijeme trajanja osiguranog slučaja, mora, za taj osigurani slučaj za standardnog korisnika navedenog u Tablici priloženoj uz ovaj dio, biti barem jednak iznosu

koji odgovara postotku, navedenom u toj Tablici, ukupne plaće prosječnog odraslog nekvalificiranog zaposlenika muškarca i iznosa svih obiteljskih potpora koje se isplaćuju zaštićenoj osobi sa istim obiteljskim obvezama kao standardni korisnik.

2. Plaća prosječnog odraslog nekvalificiranog zaposlenika muškarca, davanje i sve obiteljske potpore obračunavaju se za isto vremensko razdoblje.

3. Za ostale korisnike davanja moraju biti primjerena u odnosu na davanja za standardnog korisnika.

4. U svrhu ovog članka, prosječni odrasli nekvalificirani zaposlenik muškarac je:

(a) osoba koja se smatra tipičnim nekvalificiranim zaposlenikom u proizvodnji strojeva, s izuzetkom električnih strojeva; ili

(b) osoba koja se smatra tipičnim nekvalificiranim zaposlenikom utvrđenim prema odredbama sljedećeg stavka.

5. U svrhu podstavka (b) prethodnoga stavka osoba koja se smatra tipičnim nekvalificiranim zaposlenikom je osoba zaposlena u glavnoj skupini gospodarskih djelatnosti sa najvećim brojem zaposlenih ekonomski aktivnih muškaraca zaštićenih u dotičnom osiguranom slučaju, ili uzdržavatelja zaštićenih osoba u grani koja obuhvaća najveći broj takvih osoba ili uzdržavatelja; u tu svrhu se koristi Međunarodna standardna klasifikacija svih gospodarskih djelatnosti po industrijama koju je usvojilo Gospodarsko i socijalno vijeće Ujedinjenih naroda na svom sedmom zasjedanju 27. kolovoza 1948., a koja je sadržana u Dodatku 1. ove Konvencije, ili ta klasifikacija onakova kako bude izmjenjena bilo kada.

6. Ako se iznos davanja razlikuje za različita područja, prosječni odrasli nekvalificirani zaposlenik muškarac može se utvrditi za svako područje u skladu sa stavcima 4 i 5 ovoga članka.

7. Plaća prosječnog odraslog nekvalificiranog zaposlenika muškarca određuje se na temelju iznosa plaća za redovito radno vrijeme utvrđenih kolektivnim ugovorima, odnosno, kada je to primjenjivo, utvrđenih nacionalnim zakonima ili drugim propisima ili na temelju istih, ili običajima, uključujući i potpore za porast troškova života ako ih ima; kada se ti iznosi razlikuju za različita područja, a ne primjenjuje se stavak 6 ovoga članka, u obzir se uzima srednji iznos.

8. Iznosi tekućih obročnih isplata za starost, ozljedu na radu (osim u slučaju nesposobnosti za rad), invalidnost i smrt uzdržavatelja moraju se uskladiti nakon bitnih promjena opće razine zarade koje nastanu zbog bitnih promjena troškova života.

Članak 67

U slučaju obročne isplate na koje se primjenjuje ovaj članak:

- (a) iznos davanja utvrđuje se prema propisanoj skali ili prema skali koju je utvrdila nadležna javna vlast u skladu s propisanim pravilima;
- (b) taj iznos može se smanjiti jedino u onoj mjeri u kojoj imovno stanje obitelji korisnika prelazi propisane osnovne iznose ili osnovne iznose utvrđene od strane nadležne javne vlasti u skladu s propisanim pravilima;
- (c) ukupan iznos davanja i imovnog stanja, po odbitku osnovnih iznosa predviđenih podstavkom (b) ovoga članka, mora biti dostatan da osigura obitelji korisnika zdrave i dostojne životne uvjete, i ne smije biti manji od odgovarajućeg davanja obračunatog u skladu s odredbama članka 66;
- (d) odredba podstavka (c) ovoga članka smatrat će se ispunjenom ako ukupni iznos davanja isplaćen temeljem odgovarajućeg dijela premašuje za najmanje 30 posto ukupni iznos davanja koja bi se primala primjenom odredaba članka 66 i odredaba:
 - (i) članka 15 (b) za Dio III;
 - (ii) članka 27 (b) za Dio V;
 - (iii) članka 55(b) za Dio IX;
 - (iv) članka 61 (b) za Dio X.

TABLICA UZ XI DIO

Obročne isplate standardnim korisnicima

Dio	Osigurani slučaj	Standardni korisnik	Postotak
III	bolest	muškarac sa ženom i 2 djece	45
IV	nezaposlenost	muškarac sa ženom i 2 djece	45
V	starost	muškarac sa ženom u dobi za odlazak u mirovinu	40
VI	ozljeda na radu:		
	nesposobnost za rad	muškarac sa ženom i 2 djece	50
	invalidnost	muškarac sa ženom i 2 djece	50
	smrt uzdržavatelja	udovica sa dvoje djece	40
VIII	majčinstvo	žena	45
IX	invalidnost	muškarac sa ženom i 2 djece	40
X	smrt uzdržavatelja	udovica sa dvoje djece	40

DIO XII. JEDNAKOST POSTUPANJA PREMA STRANIM DRŽAVLJANIMA

Članak 68

1. Stanovnici koji su strani državljani imaju ista prava kao i stanovnici državljani. Menutim, mogu se propisati posebna pravila vezana za strance i državljane rođene izvan teritorija članice u odnosu na davanja ili dijelove davanja koji se isplaćuju u cijelosti ili pretežno iz javnih fondova i u odnosu na prijelazne sustave.

2. U sustavima socijalne sigurnosti koji se temelje na uplaćivanju doprinosa i koji osiguravaju zaštitu za zaposlenika, zaštićene osobe koje su državljani neke druge članice koja je prihvatila obveze iz odgovarajućeg dijela ove Konvencije imaju, u odnosu na taj dio, jednaka prava kao državljani dotične članice. Menutim, primjena ovog članka se može uvjetovati postojanjem dvostranog ili višestranog ugovora kojim se osigurava reciprocitet.

DIO XIII. ZAJEDNIČKE ODREDBE

Članak 69

Davanje na koje bi zaštićena osoba imala pravo u skladu s bilo kojim dijelom Dijela II do X ove Konvencije može se obustaviti u opsegu u kojem je propisano:

- (a) za vrijeme dok se ta osoba ne nalazi na području članice;
- (b) za vrijeme dok se ta osoba uzdržava iz javnih fondova, ili o trošku određene ustanove ili službe socijalne sigurnosti, uz uvjet da se dio davanja osigura osobama koje korisnik uzdržava;
- (c) za vrijeme dok ta osoba prima neko drugo novčano davanje iz socijalne sigurnosti osim obiteljskog davanja i tijekom bilo kojeg razdoblja u kojem ta osoba prima odštetu za osigurani slučaj od treće strane, uz uvjet da dio davanja koji je obustavljen nije veći od drugog davanja ili odšete koju prima od treće strane;
- (d) kada je ta osoba podnijela lažan zahtjev;
- (e) kada je osigurani slučaj nastao kao posljedica kaznenog djela kojeg je počinila ta osoba;
- (f) kada je ta osoba namjerno prouzročila nastanak osiguranog slučaja;
- (g) u odgovarajućim slučajevima, kada ta osoba ne iskoristi zdravstvene i rehabilitacijske usluge koje su joj na raspolaganju, ili ako se ne pridržava pravila propisanih za provjeravanje nastanka i trajanja osiguranog slučaja ili pravila koja propisuju ponašanje korisnika;
- (h) u slučaju davanja za nezaposlenost, kada se ta osoba ne koristi uslugama službi za zapošljavanje koje su joj na raspolaganju;
- (i) u slučaju davanja za nezaposlenost, ako je ta osoba izgubila posao zbog obustave rada radi radnog spora ili ako je svojevoljno napustila posao bez opravdanog razloga;
- (j) u slučaju davanja kada umre uzdržavatelj, za vrijeme dok udovica živi u vanbračnoj zajednici.

Članak 70

1. Svaki podnositelj zahtjeva ima pravo žalbe u slučaju odbijanja zahtjeva za ostvarivanje prava na davanje ili pravo prigovora na kvalitetu i visinu davanja.
2. Ako je za primjenu ove Konvencije upravljanje zdravstvenom zaštitom povjereno nekom vladinom tijelu koje je odgovorno zakonodavcu, pravo žalbe predviđeno stavkom 1 ovoga članka može se zamijeniti pravom na prigovor zbog odbijanja zdravstvene zaštite ili zbog kvalitete pružene njege koji mora ispitati nadležna vlast.
3. Kada o zahtjevu rješava poseban sud nadležan za pitanja socijalne sigurnosti u kojem su zastupljene zaštićene osobe, nije potrebno osigurati pravo žalbe.

Članak 71

1. Troškovi davanja koja se osiguravaju temeljem ove Konvencije, kao i troškovi upravljanja vezani za ta davanja pokrivaju se zajednički iz doprinosa za osiguranje ili iz poreza, ili na oba načina, tako da osobe slabog imovinskog stanja ne budu suviše opterećene i uzimajući u obzir ekonomsku situaciju u članici i ekonomsku situaciju kategorija zaštićenih osoba.
2. Ukupan iznos doprinosa za osiguranje koje uplaćuju zaštićeni zaposlenici ne smije biti veći od 50 posto ukupnih financijskih sredstava namjenjenih zaštiti zaposlenika i njihovih supruga i djece. Radi utvrđivanja da li je ovaj uvjet ispunjen, sva davanja, osim obiteljskog davanja, koje dotična članica osigurava u skladu s odredbama ove Konvencije mogu se uzeti u obzir zajedno, uključujući, ako se ono osigurava posebno, i davanje za ozljedu na radu.
3. Dotična članica mora preuzeti opću odgovornost za pravovremeno osiguravanje davanja u skladu s ovom Konvencijom, i mora poduzeti sve potrebne mjere u tu svrhu; ona mora osigurati, gdje je to primjereno, periodično provedbu potrebnih aktuarskih istraživanja i proračuna koji se odnose na financijsku ravnotežu, a uvijek, prije svake promjene vezane za davanja, provedbu onih koji se odnose na stopu doprinosa za osiguranje ili poreze namijenjene za pokriće troškova dotičnih osiguranih slučajeva.

Članak 72

1. Ako upravljanje nije povjereno vladinom tijelu koje je odgovorno zakonodavcu, predstavnici zaštićenih osoba moraju sudjelovati u upravljanju ili moraju imati, pod propisanim uvjetima, savjetodavnu ulogu u upravljanju; nacionalnim zakonima i drugim propisima može se jednako tako utvrditi sudjelovanje predstavnika poslodavaca i javne vlasti.

2. Članica mora preuzeti opću odgovornost za pravilno upravljanje ustanovama i službama koje primjenjuju ovu Konvenciju.

DEO XIV. MJEŠOVITE ODREDBE

Članak 73

Ova Konvencija se ne primjenjuje na:

- (a) osigurane slučajeve koji su nastali prije nego što je za dotičnu članicu stupio na snagu odgovarajući dio ove Konvencije;
- (b) davanja u osiguranim slučajevima koji su nastali nakon što je za dotičnu članicu stupio na snagu odgovarajući dio ove Konvencije, u onom opsegu u kojem su prava na takva davanja ostvarena u razdobljima koja prethode datumu stupanja na snagu.

Članak 74

Ne smatra se da ova Konvencija revidira bilo koju postojeću Konvenciju.

Članak 75

Ako to predviđa bilo koja konvencija koju Konferencija naknadno usvoji, a koja bi se odnosila na jedno ili više pitanja uređenih ovom Konvencijom, one odredbe ove Konvencije koje budu naznačene u naknadnoj konvenciji prestat će se primjenjivati na članicu koja je ratificirala tu konvenciju od datuma kada navedena konvencija stupi na snagu u odnosu na tu članicu.

Članak 76

1. Svaka članica koja ratificira ovu Konvenciju uvrstit će u godišnje izvješće o primjeni ove Konvencije koje se podnosi na temelju članka 22 Statuta Međunarodne organizacije rada:

- (a) potpune podatke o zakonima i drugim propisima kojima se osigurava primjena odredaba ove Konvencije; i
- (b) dokaze o ispunjavanju statističkih uvjeta koji su, s obzirom na način njihovog prikazivanja što je moguće više u skladu s prijedlozima Upravnog vijeća Međunarodnog ureda rada danih radi postizanja veće jedinstvenosti takvog prikazivanja, a koji uvjeti su predviđeni - dokaze da je udovoljeno statističkim zahtevima formuliranim u:
 - (i) člancima 9 a), b), c) ili d); 15 a), b) ili d); 21 a) ili c); 27 a), b) ili d); 33 a) ili b); 41 a), b) ili d); 48 a), b) ili c); 55 a), b) ili d); 61 a), b) ili d) u odnosu na broj zaštićenih osoba;
 - (ii) člancima 44 , 65 , 66 ili 67 u odnosu na iznose davanja;
 - (iii) podstavkom a), stavka 2, članka 18 u odnosu na trajanje davanja za bolest;
 - (iv) stavkom 2, članka 24 u odnosu na trajanje davanja za nezaposlenost; i
 - (v) stavkom 2, članka 71 u odnosu na udio financijskih sredstava koja potječu od doprinosa za osiguranje zaštićenih zaposlenika.

Ti dokazi se trebaju dati, što je više moguće na način, koji sugerira Upravno vijeće Međunarodnog ureda rada, radi veće jedonobraznosti u tom pogledu.

2. Svaka članica koja ratificira ovu Konvenciju dostavit će glavnom ravnatelju Međunarodnog ureda rada u odgovarajućim vremenskim razmacima, ako to zatraži Upravno vijeće, izvješće o stanju u njenom zakonodavstvu i praksi u odnosu na bilo koji dio od Dijela II do X Konvencije koji nije naznačen u njenoj ratifikaciji ili u nekoj naknadnoj notifikaciji dostavljenoj u skladu sa člankom 4.

Članak 77

1. Ova Konvencija se ne primjenjuje na pomorce i ribare koji love na moru; zaštitu pomoraca i ribara koji love na moru Međunarodna konferencija rada osigurala je Konvencijom o socijalnoj sigurnosti pomoraca iz 1946. i Konvencijom o mirovinama pomoraca iz 1946.

2. Prilikom izračunavanja postotka zaštićenih zaposlenika ili stanovnika u skladu s bilo kojim od Dijela II do X koji je ratificiran, članica može izuzeti pomorce i ribare iz broja zaposlenika, ekonomski aktivnog stanovništva ili stanovnika.

DIO XV. ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 78

Formalne ratifikacije ove Konvencije priopćavaju se glavnom ravnatelju Međunarodnog ureda rada radi registracije.

Članak 79

1. Ova Konvencija obvezuje samo one članice Međunarodne organizacije rada čije su ratifikacije registrirane kod glavnog ravnatelja.

2. Ona stupa na snagu dvanaest mjeseci od datuma kada su kod glavnog ravnatelja registrirane ratifikacije dviju članica.

3. Nakon toga, ova Konvencija stupa na snagu u odnosu na svaku članicu dvanaest mjeseci nakon datuma registracije njene ratifikacije.

Članak 80

1. U izjavama dostavljenim glavnom ravnatelju Međunarodnog ureda rada na temelju stavka 2, članka 35. Statuta Međunarodne organizacije rada moraju biti naznačeni:

- (a) teritoriji u odnosu na koje se dotična članica obvezuje da će se odredbe Konvencije ili bilo kojeg od njezinih dijelova primjenjivati bez izmjene;
- (b) teritoriji u odnosu na koje se obvezuje da će se odredbe ove Konvencije ili bilo kojeg od njezinih dijelova primjenjivati s izmjenama, kao i pojedinosti o tim izmjenama;
- (c) teritoriji u odnosu na koje je ova Konvencija neprimjenjiva, te u tim slučajevima razloge zbog kojih je neprimjenjiva;
- (d) teritoriji u odnosu na koje ona daje rezervu na svoju odluku do daljnjeg razmatranja stanja.

2. Obveze predviđene stavkom 1, podstavcima (a) i (b) ovoga članka smatraju se sastavnim dijelom ratifikacije i imaju snagu ratifikacije.

3. Svaka članica može u bilo koje doba, naknadnom izjavom, povući u cijelosti ili djelomično svaku rezervu koju je stavila u izvornoj izjavi u skladu sa stavkom 1, podstavcima (b), (c) i (d) ovoga članka.

4. Svaka članica može tijekom razdoblja u kojem je ovu Konvenciju moguće otkazati na temelju članka 82, dostaviti glavnom ravnatelju Međunarodnog ureda rada izjavu kojom mijenja u bilo kojem pogledu bilo koju prijašnju izjavu i u kojoj se opisuje sadašnje stanje u odnosu na one teritorije koje je navela.

Članak 81

1. U izjavama dostavljenim glavnom ravnatelju Međunarodnog ureda rada u skladu sa stavcima 4 ili 5 članka 35 Statuta Međunarodne organizacije rada naznačit će se hoće li se odredbe ove Konvencije ili njezinih dijelova prihvaćenih izjavom na dotični teritorij primjenjivati bez izmjene ili s izmjenama; kad se u izjavi navodi da će se Konvencija ili neki njezini dijelovi primjenjivati s izmjenama, moraju se navesti i pojedinosti o takvim izmjenama.

2. Zainteresirana članica, članice ili međunarodno tijelo mogu se u svako doba jednom naknadnom izjavom u cijelosti ili djelomično odreći prava na izmjenu navedenu u bilo kojoj prethodnoj izjavi.

3. Zainteresirana članica, članice ili međunarodno tijelo mogu tijekom razdoblja u kojem je ovu Konvenciju moguće otkazati na temelju članka 82, dostaviti glavnom ravnatelju Međunarodnog ureda rada izjavu kojom mijenjaju bilo koju prijašnju izjavu i u kojoj se opisuje sadašnje stanje u odnosu na primjenu ove Konvencije.

Članak 82

1. Članica koja je ratificirala ovu Konvenciju može, nakon proteka razdoblja od deset godina od datuma kada je Konvencija stupila na snagu, otkazati Konvenciju ili jedan ili više od njezinih dijelova od Dijela II do X, aktom kojeg dostavlja glavnom ravnatelju Međunarodnog ureda rada radi registracije. Ovakav otkaz proizvodi pravni učinak godinu dana nakon datuma kad je registriran.

2. Svaka članica koja je ratificirala ovu Konvenciju, i koja u roku od godine dana nakon proteka razdoblja od deset godina iz prethodnog stavka ne otkáže Konvenciju prema odredbi ovoga članka, bit će obvezana za još jedno razdoblje od deset godina, a nakon toga može otkazati Konvenciju ili bilo koji od njezinih dijelova od Dijela II do X po proteku svakog novog razdoblja od deset godina prema uvjetima predviđenim u ovome članku.

Članak 83

1. Glavni ravnatelj Međunarodnog ureda rada notificira svim članicama Menunarodne organizacije rada registraciju svih ratifikacija ili otkaza što su mu priopćile članice Organizacije.

2. Notificirajući članicama Organizacije registraciju druge dostavljene mu ratifikacije koja je potrebna da ova Konvencija stupi na snagu, glavni ravnatelj mora upozoriti članice Organizacije na datum kada Konvencija stupa na snagu.

Članak 84

Glavni ravnatelj Međunarodnog ureda rada priopćuje glavnom tajniku Ujedinjenih naroda radi registracije u skladu sa člankom 102 Povelje Ujedinjenih naroda potpune podatke o svim ratifikacijama, izjavama i aktima o otkazivanju što ih je registrirao u skladu s odredbama prethodnih članaka.

Članak 85

Kada to bude smatralo potrebnim, Upravno vijeće Međunarodnog ureda rada podnijet će Općoj Konferenciji izvješće o primjeni ove Konvencije i razmotrit će potrebu uvrštavanja pitanja njene potpune ili djelomične revizije na dnevni red Konferencije.

Članak 86

1. Ako Konferencija usvoji novu konvenciju koja bi ovu Konvenciju revidirala u cijelosti ili djelomično i ako nova konvencija ne bi odredila drukčije:

- (a) ratifikacija nove revidirajuće konvencije od strane članice ipso iure značila bi otkazivanje ove Konvencije bez obzira na odredbu članka 62, ako, i kada nova revidirajuća konvencija stupi na snagu;
- (b) od datuma kada nova revidirajuća konvencija stupi na snagu ova Konvencija prestaje biti otvorena za ratifikaciju članicama.

2. Ova Konvencija u svakom slučaju ostaje na snazi u sadašnjem obliku i sadržaju za one članice koje su je ratificirale, a koje nisu ratificirale novu revidirajuću konvenciju.

Članak 87

Engleski i francuski tekst ove Konvencije jednako su vjerodostojni.

Dodatak Konvenciji pod naslovom Međunarodna standardna klasifikacija ekonomskih aktivnosti po industrijskim sektorima (ažurirano do 1969. godine) izostavljen.